

Vmbo'ers over hun motivatie, vakken en prestaties op school

Onderzoek naar de motivatie,
vakkenbelangstelling en schoolprestaties
van vmbo'ers in 2019-2020 en 2020-2021

Oktober 2021

Inhoud

1 Inleiding	3
2 Methode	4
2.1 Motivatie	4
2.2 Vakkenbelangstelling	6
2.3 Schoolprestaties	8
2.4 Effect van corona	10
3 Resultaten	11
3.1 Motivatie	11
3.2 Vakkenbelangstelling	15
3.3 Schoolprestaties	22
3.4 Effect van corona	28
4 Conclusie	31
5 Bijlage	33
6 Figuren en tabellen	43

1 Inleiding

Het vmbo vormt de grootste onderwijssector van ons land. Ongeveer de helft van alle voortgezet onderwijsleerlingen zit op het vmbo. Het vmbo levert jaarlijks zo'n 100.000 kandidaten voor de nationale eindexamens, zo blijkt uit cijfers van het CBS.¹ Ter vergelijking: we moeten de leerlingen in het laatste jaar van de havo en het vwo bij elkaar optellen om tot hetzelfde aantal te komen.

Leerlingen op het vmbo worden in vier leerjaren klaargestoomd voor het mbo, al stromen sommigen door naar de havo. Het vmbo kent verschillende niveaus: (1) vmbo-basis, (2) vmbo-kader, (3) gemende leerweg en (4) theoretische leerweg. Vaak wordt in analyses onderscheid gemaakt tussen de eerste twee (meer beroepsgerichte) niveaus en de laatste twee (meer theoretische) niveaus. Dit onderscheid passen we ook in dit rapport toe.

Het vmbo is – alleen al vanwege de grootte van het leerlingenbestand – ontegenzeggelijk van groot belang voor onze maatschappij. Desalniettemin is het vmbo ook het niveau “waar de buitenwereld helaas vaak maar te slecht zicht op krijgt”, zoals SER-voorzitter Mariëtte Hamer in 2016 opmerkte.²

Qompas levert met dit onderzoeksrapport een bijdrage om het kennisgat omtrent vmbo-leerlingen te vullen. Jaarlijks maken duizenden vmbo'ers gebruik van modules die zijn ontwikkeld door Qompas. Dit levert waardevolle inzichten op in trends binnen het onderwijs. In dit onderzoek gebruiken wij deze gegevens om een analyse te maken van de motivatie, vakkenbelangstelling en cijfers van vmbo-leerlingen in de schooljaren 2019-2020 en 2020-2021. Tot slot analyseren we wat de data uit deze twee schooljaren ons zeggen over het effect van corona op de motivatie, vakkenbelangstelling en prestaties van vmbo-leerlingen.

¹Centraal Bureau voor de Statistiek (2021). “Vo; leerlingen, onderwijssoort in detail, leerjaar”. Verkregen via: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/80040ned/table?ts=1630936862010>.

²Sociaal-Economische Raad (2016). “De vmbo-leerling van de 21ste eeuw”. Verkregen via: <https://www.ser.nl/nl/actueel/toespraken/2016/vmbo-leerling>.

2 Methode

Qompas helpt leerlingen op het voortgezet onderwijs om hun interesses, kerneigenschappen en vaardigheden te ontdekken. De lesmodules die Qompas heeft ontwikkeld voor het vmbo zijn specifiek gericht op het in kaart brengen van de loopbaancompetenties. Op die manier worden vmbo-leerlingen ondersteund bij de profiel- en studiekeuze. Bovendien stelt het ons in staat om aan de hand van geanonimiseerde data cijfers en trends binnen het onderwijs te onderzoeken.

De focus van dit onderzoek ligt op informatie die Qompas heeft verzameld over de motivatie, vakkenbelangstelling en cijfergemiddelden van vmbo-leerlingen. Hieronder beschrijven we de methodiek die hiervoor is gebruikt. Als laatste bespreken we hoe we zijn nagegaan wat het effect van corona is geweest op de drie hoofdthema's.

Opmerking over aantallen

Qompas heeft voor dit onderzoek gegevens geanalyseerd van **17.752 unieke leerlingen**. Niet alle leerlingen hebben antwoord gegeven op alle onderdelen. Bijvoorbeeld: sommige leerlingen hebben alleen de motivatievragen beantwoord, terwijl anderen alleen hun vakkenbelangstelling en cijfers hebben ingevuld. Het totale aantal leerlingen per thema beschrijven we in de volgende paragrafen.

2.1 Motivatie

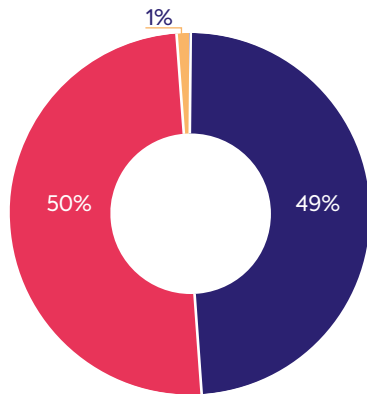
De vmbo-leerlingen doorlopen gedurende hun schoolcarrière een stappenplan van Qompas. De decaan of mentor besluit wanneer leerlingen zich bezighouden met bepaalde onderdelen. Een van de stappen bevat vragen over de motivatie van de betreffende scholier. Hierbij worden de volgende drie vragen gesteld:

- **Hoe gemotiveerd ben je voor school, vergeleken met je klasgenoten?**
Heb je zin in school? Of ontzettende tegenzin?
- **Hoe gemotiveerd ben je voor huiswerk?**
Vind je het heel moeilijk om huiswerk te maken? Of doe je dat zonder problemen?
- **Hoe gemotiveerd ben je voor je oriëntatie op je toekomst?**
Ben je graag bezig met 'later', met opleiding en beroep? Of wil je daar liever nog niet aan denken?

Leerlingen kunnen op elke motivatievraag een score geven van 1 t/m 5. Hierbij geldt dat een hogere score staat voor een hogere motivatie. Leerlingen zien op hun scherm dat de score 1 staat voor 'helemaal niet gemotiveerd' en een 5 voor 'heel gemotiveerd'.

In totaal hebben 12.383 leerlingen de motivatievragen ingevuld. Het aandeel jongens en meisjes is vrijwel gelijk verdeeld (figuur 1). Verder zien we dat er iets meer GL/TL-leerlingen dan B/K-leerlingen hun motivatiescores hebben doorgegeven (figuur 2).

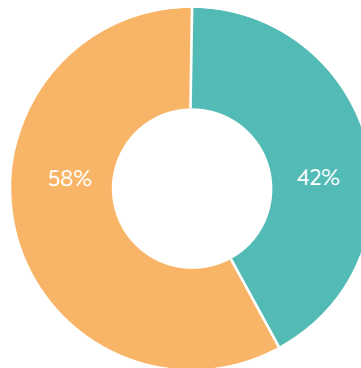
Verdeling naar geslacht

■ Jongens ■ Meisjes ■ Anders/onbekend

Figuur 1. Verdeling van motivatiescores naar geslacht (N = 12.383)

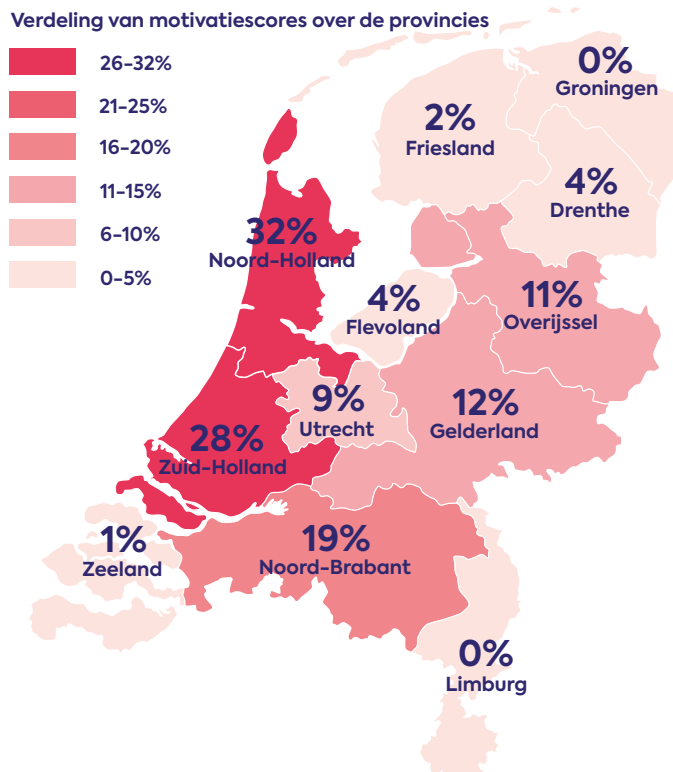
Verdeling naar niveau

■ B/K ■ GL/TL

Figuur 2. Verdeling van motivatiescores naar niveau (N = 12.383).

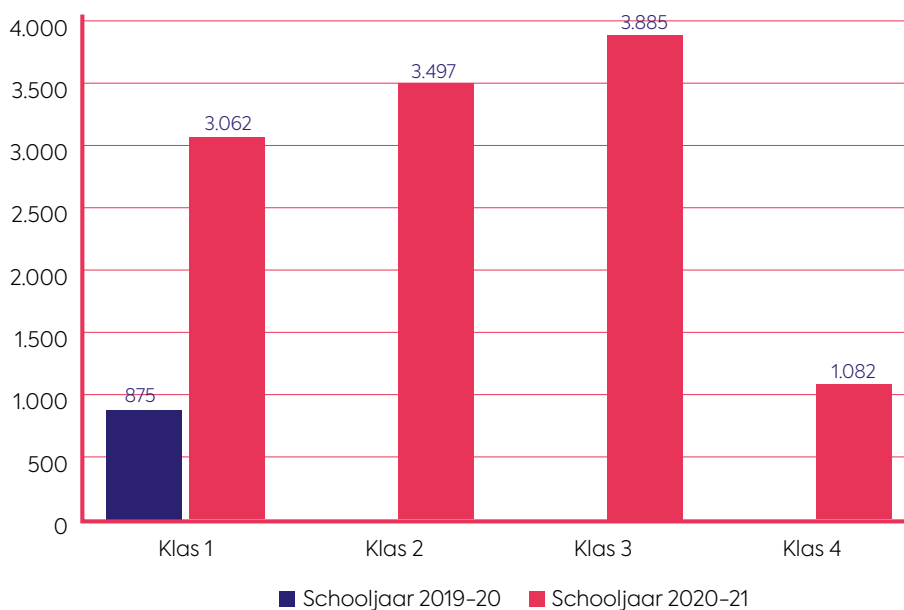
Wij hebben van de meeste leerlingen ook gegevens ontvangen over de provincie waar zij woonachtig zijn. Hieruit blijkt dat de meest leerlingen uit onze steekproef in Zuid-Holland wonen, gevolgd door Noord-Brabant en Gelderland (figuur 3). In de bijlage geven we op basis van cijfers van het CBS een overzicht van de spreiding in de populatie (bijlage I).

Figuur 3. Verdeling van motivatiescores naar provincie (N = 11.626)

De informatie is afkomstig van leerlingen uit alle vier de leerjaren (figuur 4). Dit biedt ons de kans om de verschillen in motivatie tussen de verschillende leerjaren in beeld te brengen. Van de eerstejaars leerlingen hebben we scores ontvangen uit schooljaar 2019-2020 en 2020-2021. Vandaar dat bij de eerste klas twee balkjes staan in figuur 4. De scores uit beide jaargangen zullen we gebruiken om een inschatting te maken van het effect van corona op motivatie van eersteklassers.

Verdeling naar schooljaar en leerjaar

Figuur 4. Verdeling van motivatiescores naar school- en leerjaar (N = 12.401).

We rapporteren over de data in percentages. Daarnaast hebben we de gemiddelde motivatiescores van subgroepen met elkaar vergeleken aan de hand van een variantieanalyse. Om te bepalen of er een significant verschil is tussen groepen hanteren we als significantieniveau $\alpha = .05$.

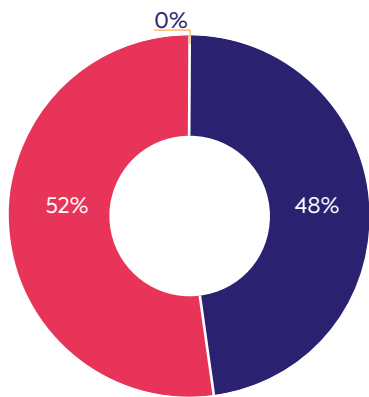
2.2 Vakkenbelangstelling

Het beoordelen van vakken vormt een ander onderdeel van het stappenplan. Een leerling kan zijn belangstelling voor een vak duiden door te kiezen uit drie opties: 'leuk', 'niet leuk' of 'geen mening'. Deze gegevens zijn van waarde om te bepalen welke richting het beste bij de leerling past.

Voor dit onderzoek is een analyse gedaan naar 22 veelvoorkomende vakken onder vmbo-B/K- en vmbo-GL/TL-leerlingen. De meeste van deze vakken worden in de onderbouw (leerjaar 1 en 2) verplicht aangeboden aan de leerlingen. Vervolgens bepalen zij middels een profielkeuze welke vakken ze in de bovenbouw (leerjaar 3 en 4) blijven volgen.

De analyse bestaat uit 135.368 vakbeoordelingen, die zijn gegeven over 22 vakken. Deze beoordelingen zijn afkomstig van 12.296 leerlingen. 52% van hen zijn meisjes en 48% zijn jongens (figuur 5). Daarnaast zien we dat vmbo-GL/TL iets ruimer vertegenwoordigd is dan vmbo-B/K (figuur 6). Van de leerlingen van wie de woonregio bekend is, woont ongeveer een derde in Zuid-Holland (figuur 7)

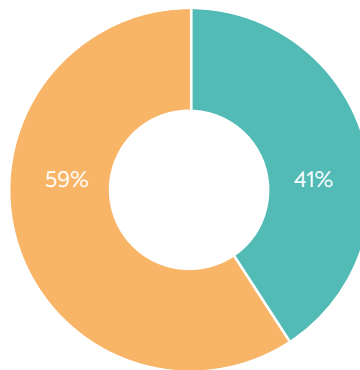
Verdeling naar geslacht

■ Jongens ■ Meisjes ■ Anders/onbekend

Figuur 5. Verdeling van leerlingen naar geslacht (N = 12.296)

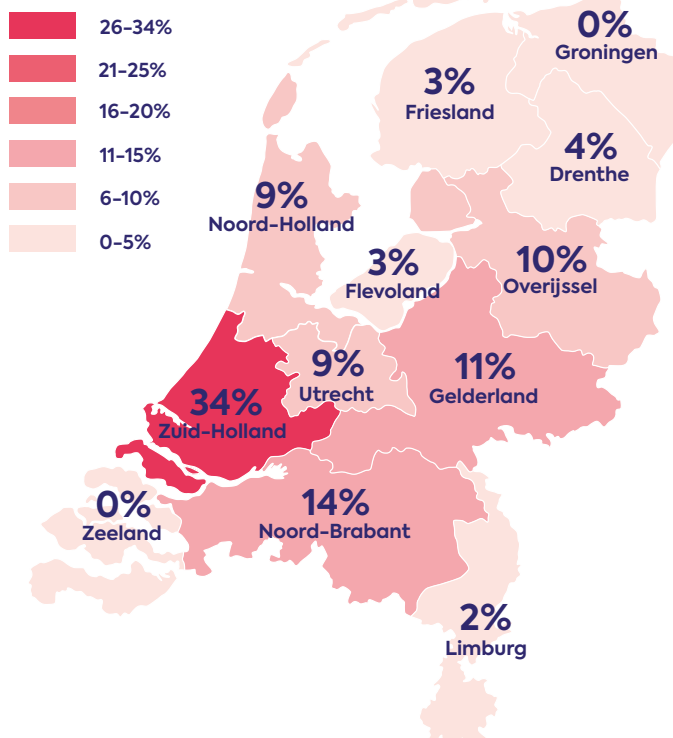
Verdeling naar niveau

■ B/K ■ GL/TL

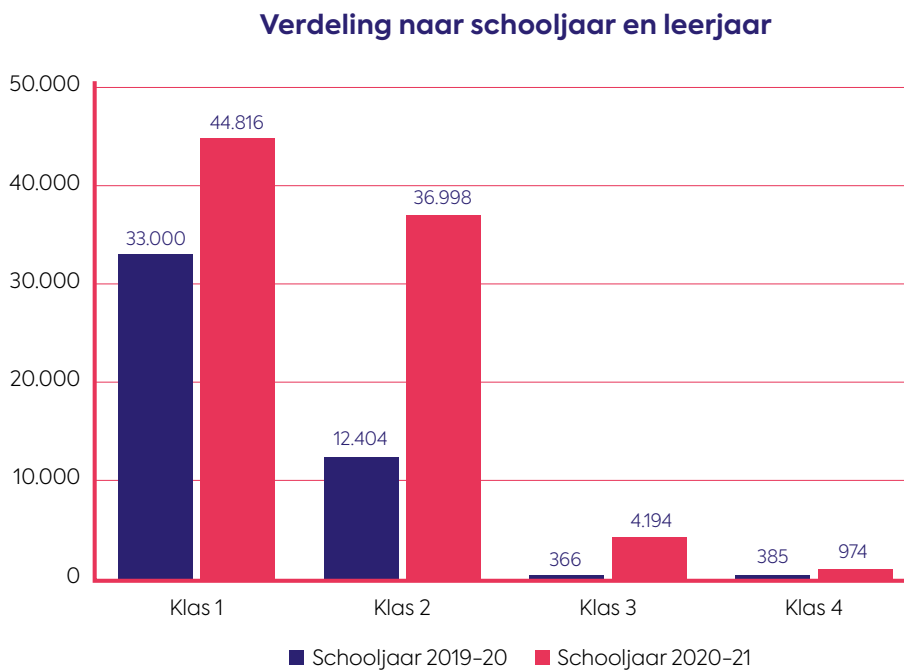
Figuur 6. Verdeling van leerlingen naar niveau (N = 12.296)

Verdeling van leerlingen over de provincies

Verdeling van leerlingen naar provincie (N = 8.061)

Verreweg de meeste leerlingen geven hun waardering voor een vak in het eerste en tweede leerjaar (figuur 8). Dit doen zij in aanloop naar de profielkeuze in het derde leerjaar.

Figuur 8. Verdeling van vakbeoordelingen naar school- en leerjaar (N = 133.137).

We rapporteren over de data in percentages. Hiermee geven we bijvoorbeeld aan hoeveel van de leerlingen een vak 'leuk' vinden. Let op: als een grafiek laat zien dat 69% van de beoordelingen over een vak positief is, betekent niet dat de overige 31% van de beoordelingen negatief is. Leerlingen hebben namelijk ook de optie om een neutrale waardering te geven.

Indien relevant vergelijken we de gemiddelde waarderingsscores van subgroepen aan de hand van een variantieanalyse. Om te bepalen of er een significant verschil is tussen groepen hanteren we als significantieniveau $\alpha = .05$.

2.3 Schoolprestaties

Leerlingen wordt in het stappenplan ook gevraagd naar hun cijfergemiddelden.

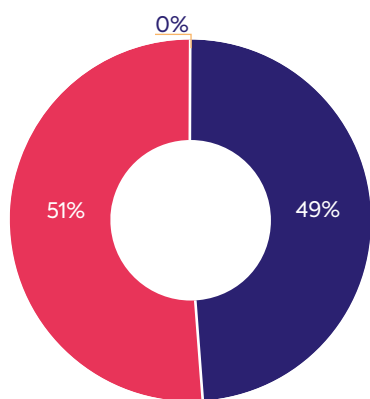
Wanneer zij het stappenplan op de reguliere wijze doorlopen, voeren zij hun gemiddelden in aan het einde van het schooljaar. Een decaan of mentor kan echter ook besluiten om dit op een ander moment aan de leerlingen te vragen.

Voor de analyse van de schoolprestaties hebben we ons gericht op dezelfde 22 vakken als in de analyse over de vakkenbelangstelling. Van deze vakken hebben we 105.580 gemiddelden verzameld. Om de betrouwbaarheid van de meting te vergroten, hebben we de twee meest extreme scores buiten beschouwing gelaten (een 1,0 en een 10,0).

Het vermoeden is deze gemiddelden afkomstig zijn van leerlingen die de vragen niet serieus hebben ingevuld. Dankzij dit selectie criterium zijn 6.265 gemiddelden (6% van het totaal) niet in de analyse meegenomen. Het aantal geanalyseerde cijfergemiddelden komt daarmee op 99.315.

De cijfers zijn afkomstig van 9.449 leerlingen, waarvan 51% meisjes en 49% jongens (figuur 9). De meeste leerlingen van wie de gemiddelden bekend zijn doen vmbo-GL/TL (figuur 10). Figuur 11 toont de spreiding van de leerlingen door het land.

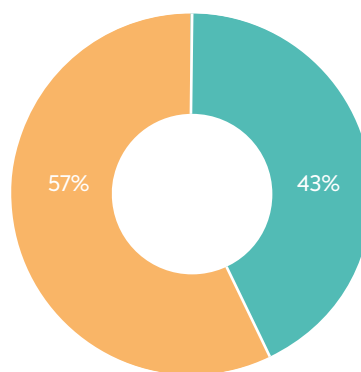
Verdeling naar geslacht

■ Jongens ■ Meisjes ■ Anders/onbekend

Figuur 9. Verdeling van leerlingen naar geslacht (N = 9.449).

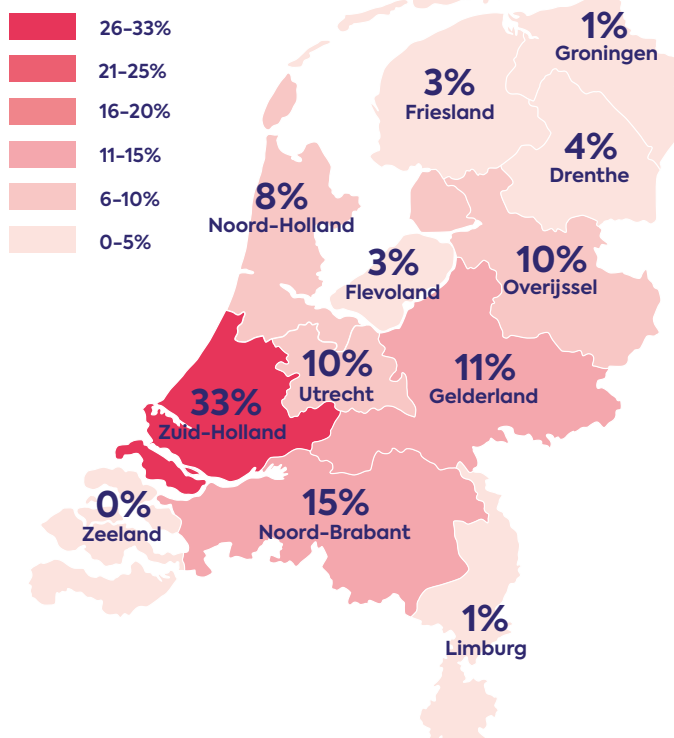
Verdeling naar niveau

■ B/K ■ GL/TL

Figuur 10. Verdeling van leerlingen naar niveau (N = 9.449).

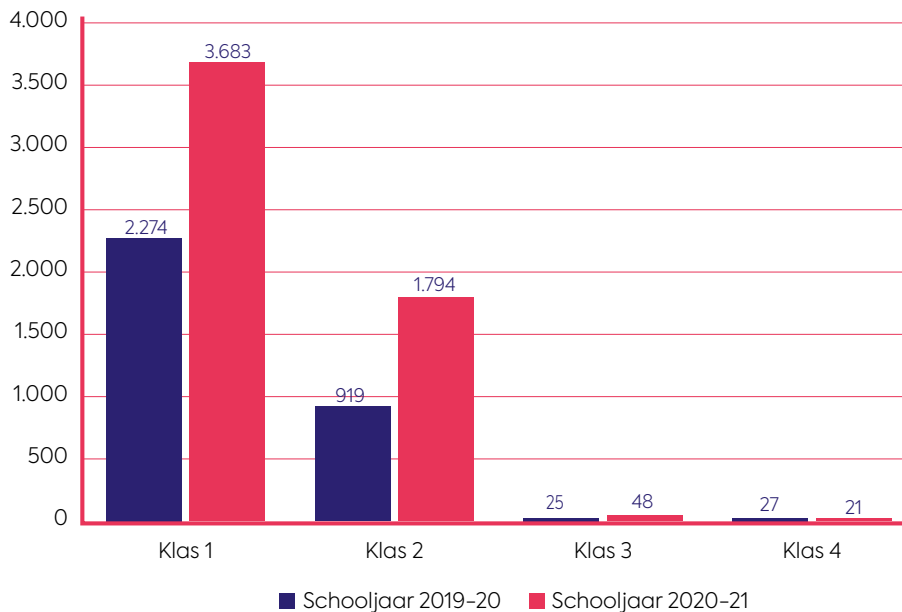
Verdeling van leerlingen over de provincies

Figuur 11. Verdeling van leerlingen naar provincie (N = 9.339).

Net als bij de vakkenbelangstelling zijn de meeste gegevens bekend over eerste- en tweedeklassers. Verder zien we dat het aantal leerlingen dat in schooljaar 2020-2021 zijn gemiddelden heeft ingevuld iets hoger ligt dan in 2019-2020 (figuur 12).

Verdeling naar schooljaar en leerjaar

Figuur 12. Verdeling van gegevens over schoolprestaties naar school- en leerjaar (N = 9.291).

In de rapportage worden de cijfergemiddelden afgerond op één decimaal. In sommige gevallen vergelijken we de gemiddelde cijfers tussen subgroepen aan de hand van een variantieanalyse. Om te bepalen of er een significant verschil is tussen groepen hanteren we als significantieniveau $\alpha = .05$.

2.4 Effect van corona

De gegevens met betrekking tot motivatie, vakkenbelangstelling en schoolprestaties zijn afkomstig uit de schooljaren 2019-2020 en 2020-2021. Dit biedt de kans om te analyseren of er een mogelijk corona-effect zichtbaar is. De coronapandemie greep aan het einde van schooljaar 2019-2020 om zich heen, waarna leerlingen tijdens de gehele jaargang 2020-2021 met beperkende maatregelen te maken hadden. Het onderwijs werd in dit schooljaar vrijwel volledig online gegeven.

We vergelijken de statistieken uit schooljaar 2019-2020 (waarin het coronavirus alleen de laatste maanden een rol speelde) met die van 2020-2021 (waarin het coronavirus op het gehele schooljaar zijn stempel drukte). Dit geeft een indicatie van de mate waarin de coronacrisis samenhangt met veranderingen in motivatie, vakkenbelangstelling en schoolprestaties. Het aantal gegevens uit de twee schooljaren is weergegeven in de figuren 4, 8 en 12.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk presenteren we de belangrijkste resultaten per hoofdthema: (1) de motivatie van vmbo-leerlingen, (2) de waardering die zij geven aan schoolvakken, (3) de cijfers die leerlingen halen voor deze vakken en (4) de invloed van corona op elk van de drie thema's.

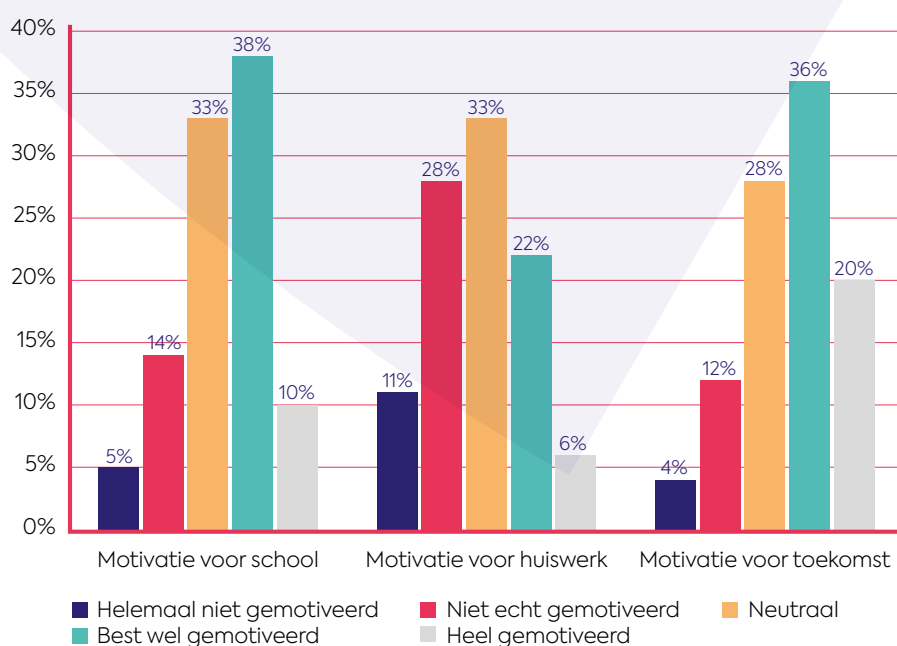
3.1 Motivatie

Hoe gemotiveerd zijn vmbo'ers voor school in het algemeen en voor het maken van huiswerk in het bijzonder? En houden deze leerlingen zich al bezig met hun oriëntatie op de toekomst?

Vmbo'ers minst gemotiveerd voor huiswerk, meest voor hun toekomst

Bijna de helft (48%) van de leerlingen voelt zich best wel of heel gemotiveerd voor school. Daar staat tegenover dat één op de vijf (19%) vmbo'ers zich met tegenzin bezighoudt met school. Huiswerk maken vinden zij het minst motiverend: slechts 28% vindt dat motiverend. Het meest gemotiveerd zijn vmbo-leerlingen als het aankomt op hun toekomst. Meer dan de helft (56%) voelt zich gemotiveerd om zich te verdiepen in een vervolgstudie en/of arbeidsmogelijkheden.

Hoe gemotiveerd zijn vmbo'ers?

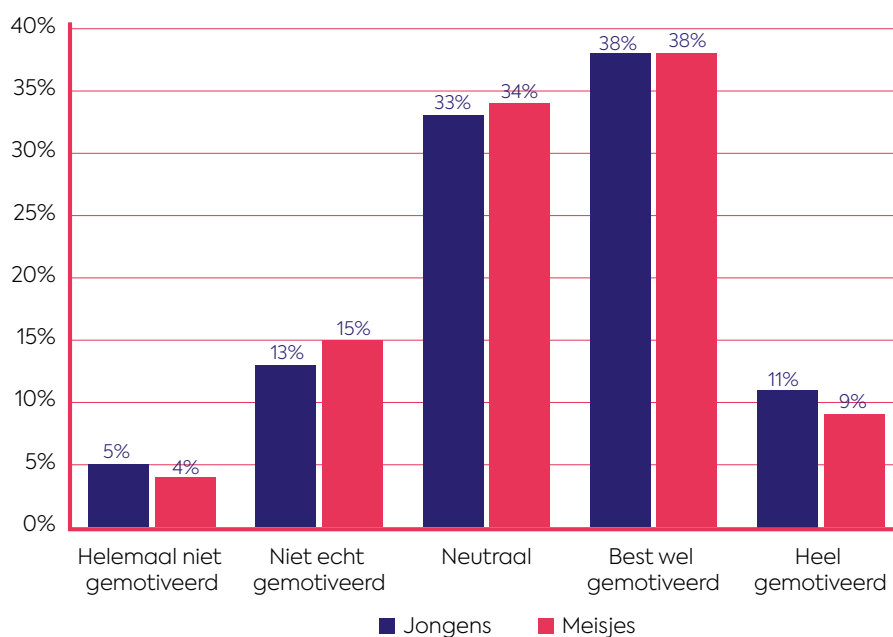

Figuur 13. Motivatiescores voor school, huiswerk en toekomst (N = 12.383).

Meisjes meer gemotiveerd om zich bezig te houden met hun toekomst

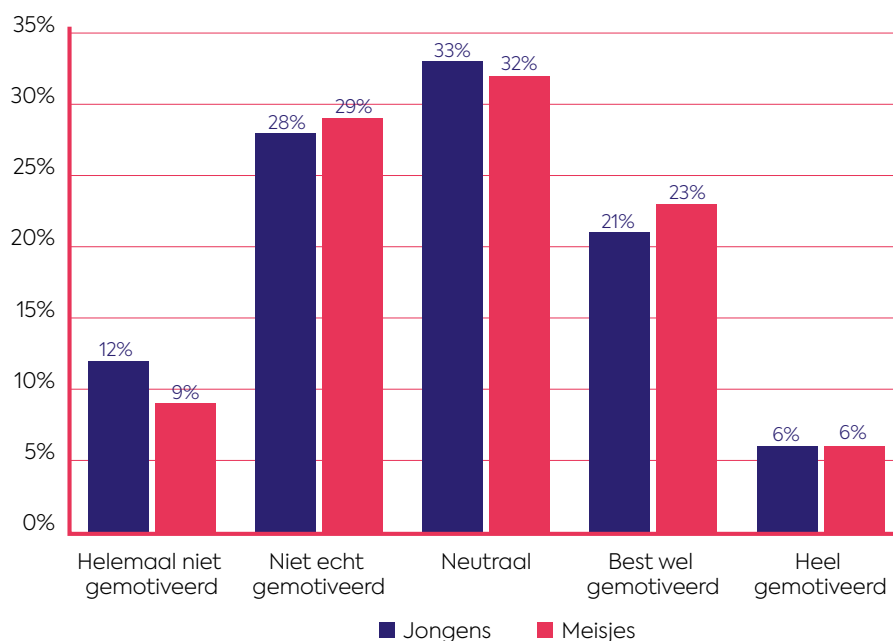
Hoewel de gemiddelde motivatiescores van jongens en meisjes significant van elkaar verschillen, zijn deze verschillen relatief klein. Het percentage vmbo-jongens dat zich gemotiveerd voelt voor school ligt iets hoger (49%) dan dat van de meisjes (47%). De meisjes hebben op hun beurt weer iets minder moeite met het maken van huiswerk. Bij de toekomstvraag zien we dat meisjes zich vaker gemotiveerd voelen om zich te verdiepen in hun toekomst dan jongens (59% en 54%).

Hoe gemotiveerd ben je voor school?

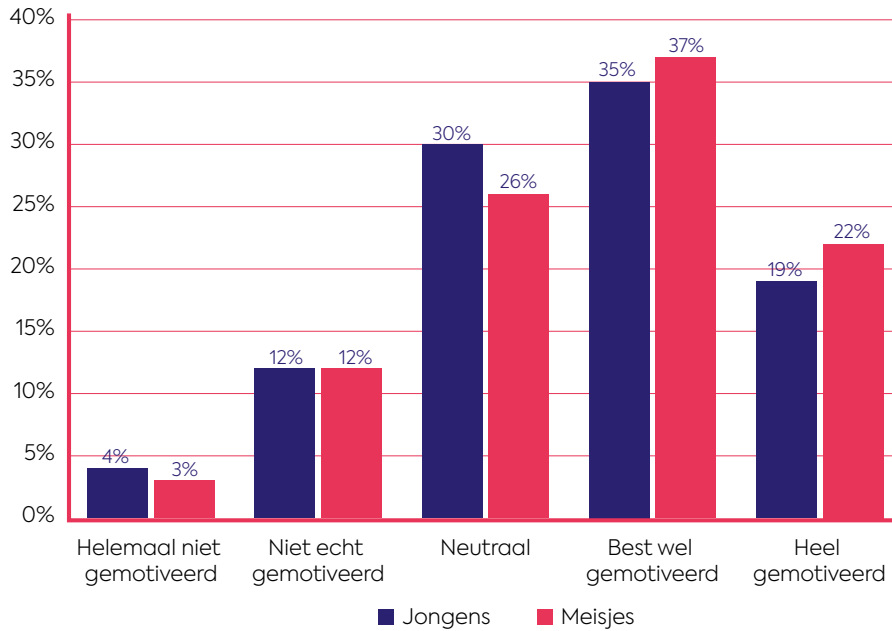
Figuur 14. Motivatie jongens en meisjes voor school (N = 12.359).

Hoe gemotiveerd ben je voor huiswerk?

Figuur 15. Motivatie jongens en meisjes voor huiswerk (N = 12.359).

Hoe gemotiveerd ben je voor de toekomst?

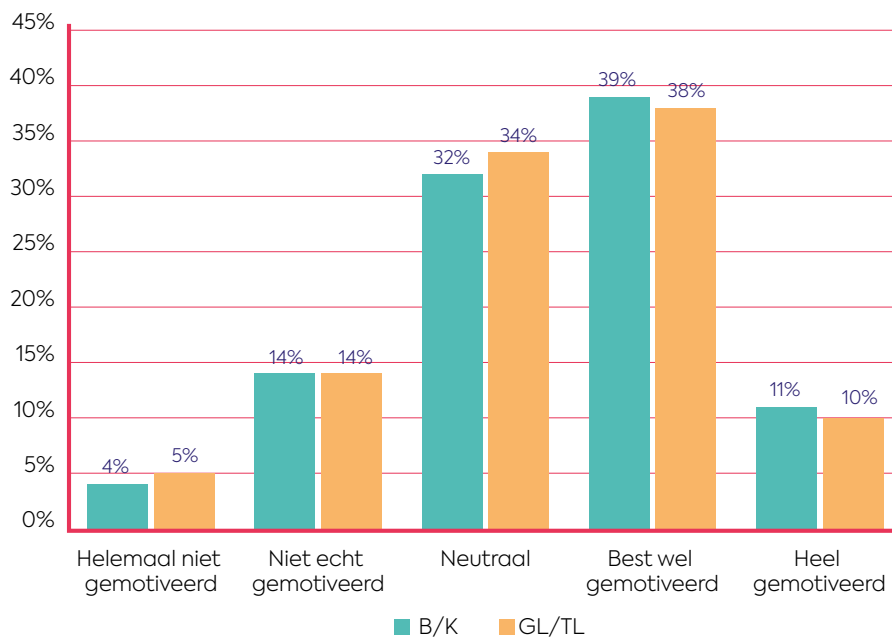

Figuur 16. Motivatie jongens en meisjes voor toekomst (N = 12.359).

Nauwelijks verschil in motivatie tussen B/K en GL/TL

Uit de cijfers blijkt dat het vmbo-niveau niet veel uitmaakt voor de motivatie van de leerlingen. De scores van B/K- en GL/TL-leerlingen komen grotendeels overeen. Bij de vraag met betrekking tot de motivatie voor de toekomst is er zelfs helemaal geen significant verschil waargenomen. Figuur 17 toont dat de algemene motivatie voor school ook vrijwel gelijk is tussen B/K en GL/TL.

Hoe gemotiveerd ben je voor school?

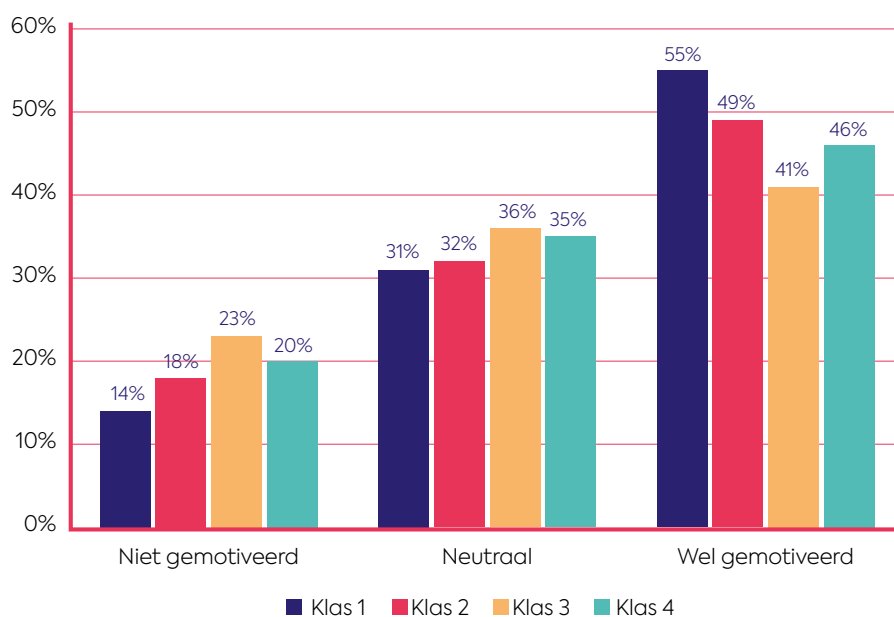

Figuur 17. Motivatie van vmbo-B/K- en vmbo-GL/TL-leerlingen voor school (N = 12.383).

Derdeklassers minst gemotiveerd

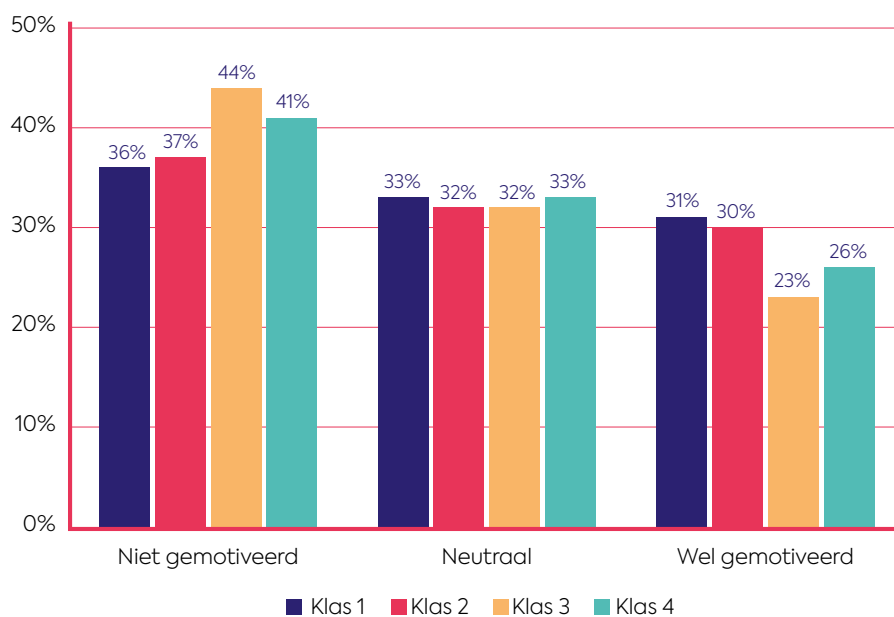
In figuur 18 t/m 20 zien we de motivatiescores van klas 1 t/m 4. De algemene trend is dat de motivatie daalt gedurende de jaren op school, tot het eindexamenjaar aanbreekt. Het derde leerjaar is het absolute dieptepunt: het percentage gemotiveerde derdeklassers is voor elke motivatievraag het laagst in vergelijking met andere leerjaren. We zien dat de motivatie in het vierde jaar weer toeneemt. Het feit dat de examens voor de deur staan kan een verklaring zijn voor deze boost.

Hoe gemotiveerd ben je voor school?

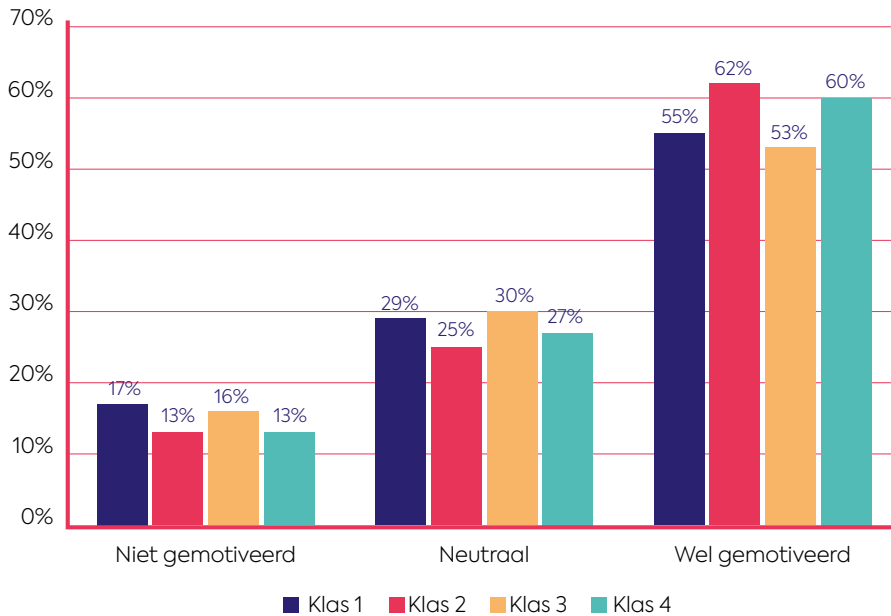
Figuur 18. Motivatie voor school per leerjaar (N = 12.383).

Hoe gemotiveerd ben je voor huiswerk?

Figuur 19. Motivatie voor huiswerk per leerjaar (N = 12.383).

Hoe gemotiveerd ben je voor de toekomst?

Figuur 20. Motivatie voor de toekomst per leerjaar (N = 12.383).

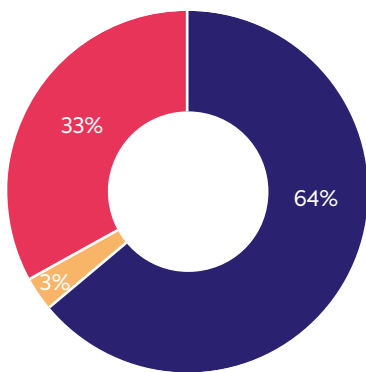
3.2 Vakkenbelangstelling

Hoe waarderen vmbo'ers hun schoolvakken? En welke verschillen zijn er tussen groepen?

Meisjes iets positiever over schoolvakken

In totaal hebben we 135.368 vakbeoordelingen geanalyseerd van vmbo-leerlingen. In bijna twee op de drie gevallen (65%) is er een positief oordeel gegeven over de vakken. In figuur 21 en 22 zijn de beoordelingen uitgesplitst naar geslacht. Meisjes zijn over het geheel iets positiever over de vakken. Zij geven iets vaker het oordeel 'leuk' dan jongens: 66% om 64%. Variantieanalyse toont aan dat dit verschil significant is.

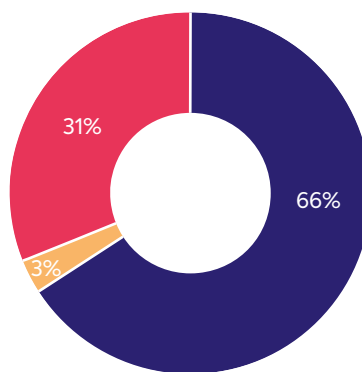
Vakkenbelangstelling jongens

■ Leuk ■ Neutraal ■ Niet leuk

Figuur 21. Vakkenbelangstelling jongens (N, beoordelingen = 65.549).

Vakkenbelangstelling meisjes

■ Leuk ■ Neutraal ■ Niet leuk

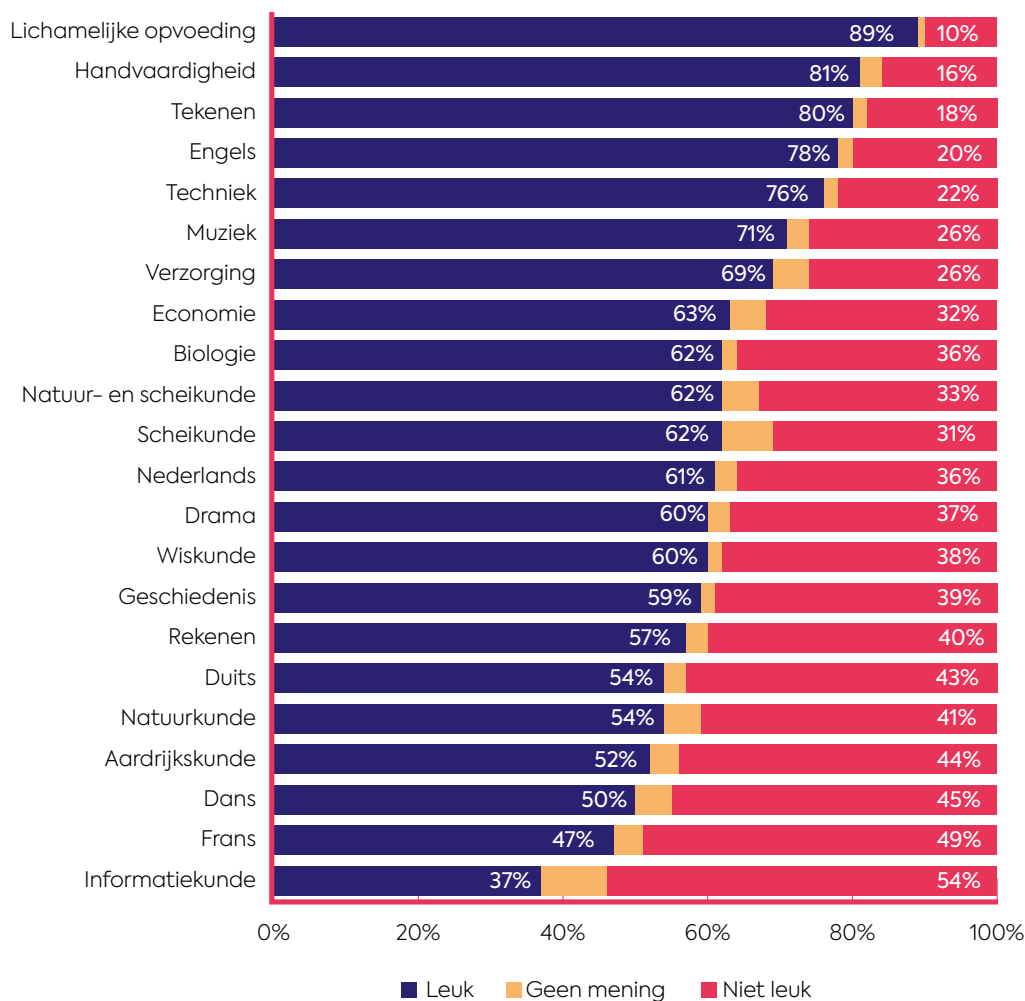
Figuur 22. Vakkenbelangstelling meisjes (N, beoordelingen = 69.789).

Vmbo'ers prefereren praktijkgerichte vakken, informatiekunde scoort slecht

Lichamelijke opvoeding is met afstand het populairste vmbo-vak. Ook veel creatieve vakken, zoals handvaardigheid, tekenen en muziek, scoren hoog. Over het algemeen kunnen we stellen dat praktijkgerichte vakken een stuk beter in de smaak vallen dan theoretische vakken. Informatiekunde valt uit de toon: meer dan de helft van de leerlingen (54%) vindt dit vak niet leuk.

De laagst genoteerde positie voor informatiekunde komt niet uit de lucht vallen. In 2013 wees NLdigital, een collectief van bedrijven in de digitale sector, de onderwijssector al op de noodzaak om dit schoolvak grondig te herzien.³ Hoewel digitale middelen steeds dieper verweven raken in onze economische en sociale activiteiten, concludeerde NLdigital (onder de toenmalige naam ICT-Office) dat de kwaliteit van de ICT-scholing in het voortgezet onderwijs te wensen overlaat.

Beoordeling van schoolvakken

Figuur 23. Overzicht van beoordeling van schoolvakken (N, beoordelingen = 135.685).

³ ICT-Office (2013) "Naar toekomstbestendig ICT-onderwijs in het Nederlands voortgezet onderwijs". Verkregen via: https://www.nldigital.nl/wp-content/uploads/2012/06/Position_paper ICTOffice-Naar_toekomstbestendig ICT-onderwijs_in_het_voortgezet_onderwijs.pdf.

Populariteit vakken lijkt samen te hangen met gendernormen

De top-5 leukste vakken laat zien dat de voorkeuren van jongens en meisjes overeenkomt met gendernormen. Jongens geven bijvoorbeeld de hoogste waardering voor lichamelijke opvoeding en techniek, terwijl meisjes vaker kiezen voor tekenen, handvaardigheid en verzorging.

	Leukste vakken - jongens	% leuk	Leukste vakken - meisjes	% leuk
1	Lichamelijke opvoeding	95%	Tekenen	90%
2	Techniek	83%	Handvaardigheid	88%
3	Engels	79%	Verzorging	86%
4	Tekenen	68%	Lichamelijke opvoeding	82%
5	Geschiedenis	67%	Engels	77%

Tabel 1. Favoriete vakken van jongens en meisjes (N, beoordelingen = 135.368).

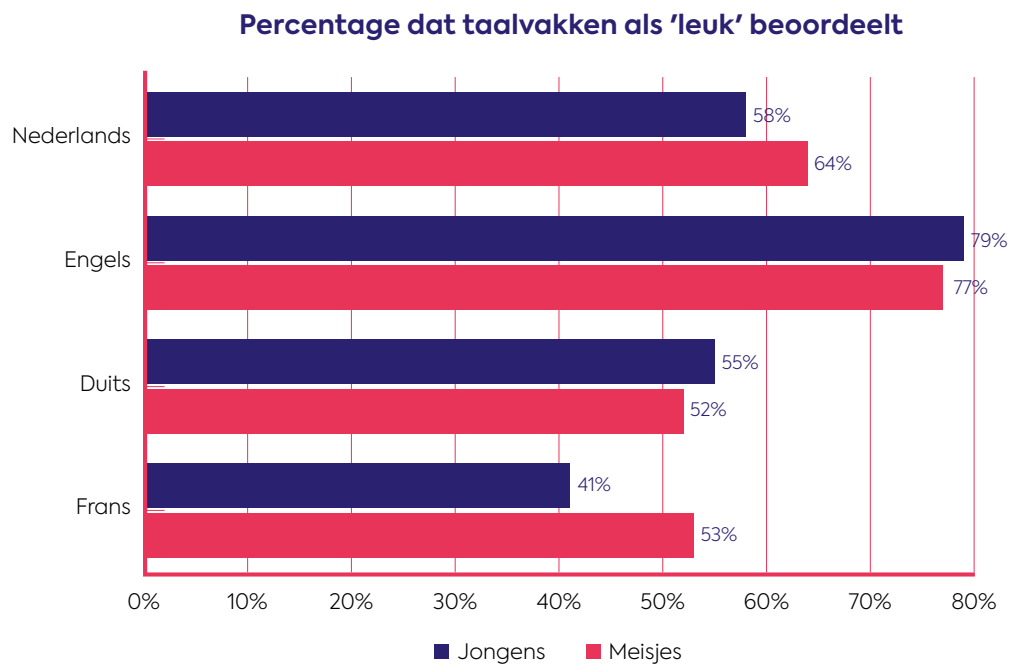
We zien dit ook terug in de vakken die de scholieren het negatiefst beoordelen. Jongens zijn moeilijk te enthousiasmeren voor vakken als dans, verzorging en drama. Meisjes hebben geen hoge pet op van exacte vakken. Ook aardrijkskunde en geschiedenis vinden zij niet zo leuk. Informatiekunde wordt door zowel jongens als meisjes slecht beoordeeld.

	Minst leuke vakken - jongens	% niet leuk	Minst leuke vakken - meisjes	% niet leuk
1	Dans	76%	Informatiekunde	60%
2	Frans	55%	Aardrijkskunde	53%
3	Verzorging	51%	Natuurkunde	50%
4	Informatiekunde	48%	Geschiedenis	48%
5	Drama	48%	Rekenen	47%

Tabel 2. Minst favoriete vakken van jongens en meisjes (N, beoordelingen = 135.368).

Engels populair onder vmbo'ers

We kunnen de verschillen tussen jongens en meisjes verder duiden door de vakken onder te verdelen in categorieën. Bij de taalvakken zien we dat de scores van jongens en meisjes voor een groot deel overeenkomen. Engels is populair; eerder zagen we al dat dit vak in de top-5 van beide subgroepen staat. Frans en Duits vinden zij het minst leuk.

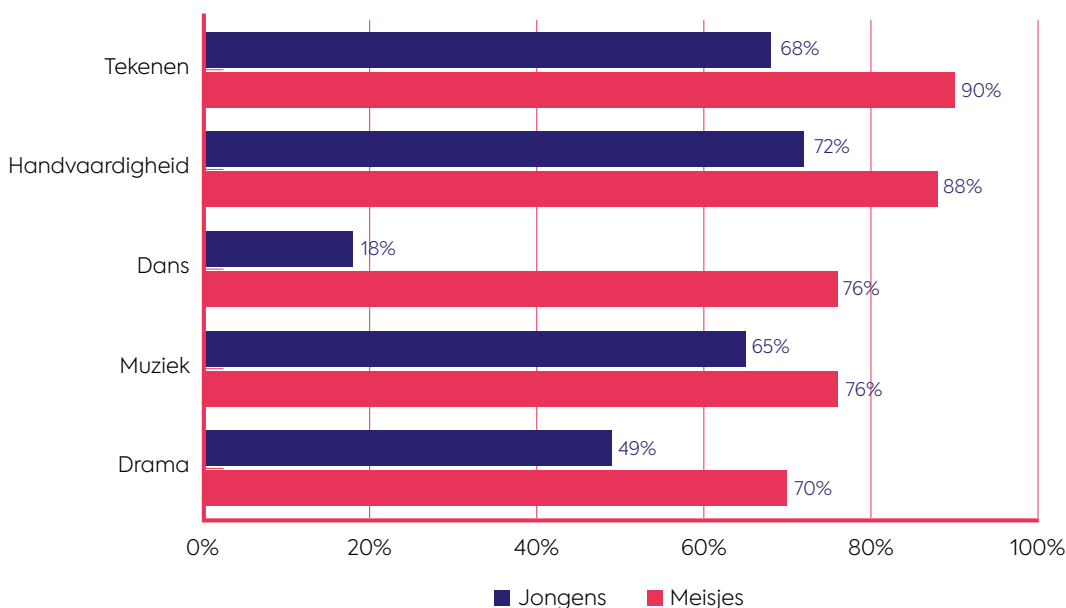

Figuur 24. Percentage vmbo'ers dat taalvakken als 'leuk' beoordeelt (N, beoordelingen = 27.701).

Meisjes veel enthousiaster over creatieve vakken, jongens over exacte vakken

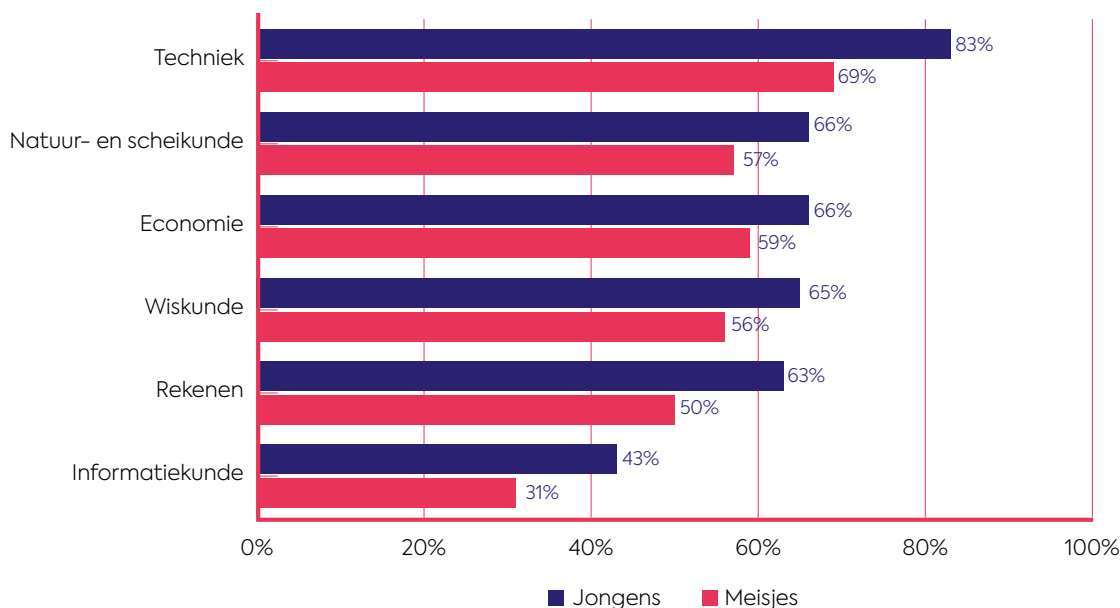
Meisjes waarderen de creatieve vakken op school meer dan jongens. Bij het vak dans zien we het grootste verschil: 76% van de meisjes vindt dit vak leuk, tegenover slechts 18% van de jongens. Bij exacte vakken is dit beeld precies andersom. Daar ligt het percentage jongens dat een positieve waardering geeft telkens hoger. De verschillen tussen jongens en meisjes zijn echter minder groot dan bij de creatieve vakken.

Percentage dat creatieve vakken als 'leuk' beoordeelt

Figuur 25. Percentage vmbo'ers dat creatieve vakken als 'leuk' beoordeelt (N, beoordelingen = 31.923).

Percentage dat exacte vakken als 'leuk' beoordeelt

Figuur 26. Percentage vmbo'ers dat exacte vakken als 'leuk' beoordeelt (N, beoordelingen = 37.137).

Vakkenbelangstelling neemt toe na eerste klas

Op het gebied van vakkenbelangstelling is er nauwelijks verschil tussen vmbo-B/K en vmbo-GL/TL. We zien wel dat de waardering van vakken een stuk positiever wordt na het eerste leerjaar. In het eerste jaar is 61% van alle vakbeoordelingen positief. In het tweede leerjaar ligt dat percentage een stuk hoger: 69% van de beoordelingen is dan positief (tabel 3).

We zien dat het percentage positieve beoordelingen in het derde jaar zelfs toeneemt naar 91%. In het laatste leerjaar neemt de waardering van schoolvakken weer iets af. Hierbij maken wij wel de kanttekening dat het aantal beoordelingen van derde- en vierdeklassers relatief laag is. De meeste decanen kiezen ervoor om deze informatie in de eerste twee leerjaren uit te vragen. Vandaar dat we ervoor kiezen in figuur 27 alleen de eerste twee leerjaren te vergelijken.

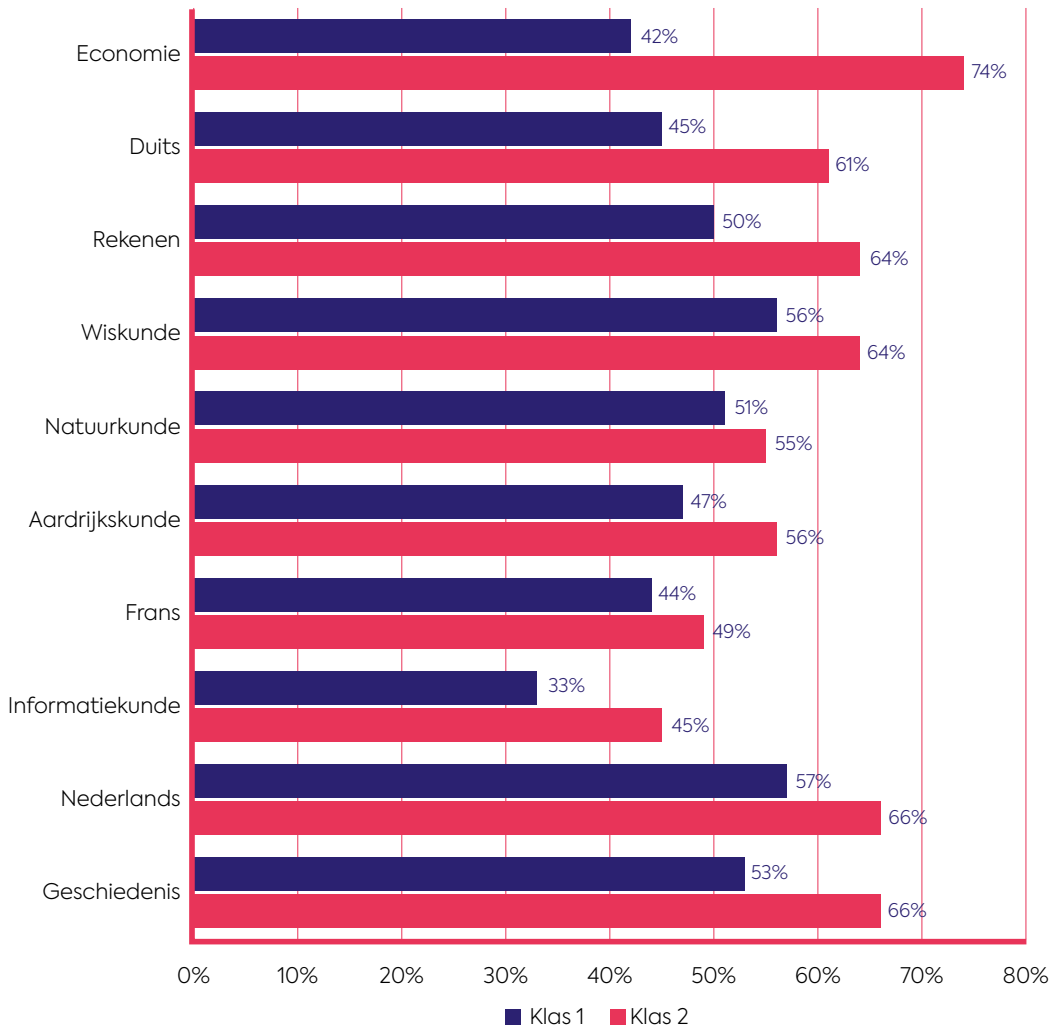
Dit neemt niet weg dat de scores uit tabel 3 een waardevolle indicatie geven van de verschillen tussen leerjaren. Bovendien toont de variantieanalyse aan dat de verschillen tussen leerjaar 1 t/m 3 significant zijn. We mogen dus aannemen dat er in die leerjaren sprake is van een stijgende lijn in de waardering van vakken. De scores uit klas 4 wijken niet significant af van de andere leerjaren.

Hoe kunnen we de toename in vakkenbelangstelling verklaren? Een eerste mogelijke verklaring is dat leerlingen een vak meer waarderen naarmate ze een beter begrip krijgen van wat dit vak inhoudt. Daarnaast ligt de profielkeuze vermoedelijk ten grondslag aan de sterke toename in klas 3. Vanaf het derde leerjaar kunnen vmbo-leerlingen een vakkenpakket samenstellen dat aansluit bij hun interesses. Een hogere vakkenbelangstelling zou hiervan een logisch gevolg zijn.

Leerjaar	% Leuk	Δ Verschil	Aantal beoordelingen
Klas 1	61%		77.816
Klas 2	69%	+8	49.402
Klas 3	91%	+22	4.560
Klas 4	74%	-17	1.359

Tabel 3. Vakkenbeoordeling van vmbo-leerlingen uit verschillende leerjaren (N, beoordelingen = 133.137)

Percentage dat vak als 'leuk' beoordeelt in klas 1 t/m 2

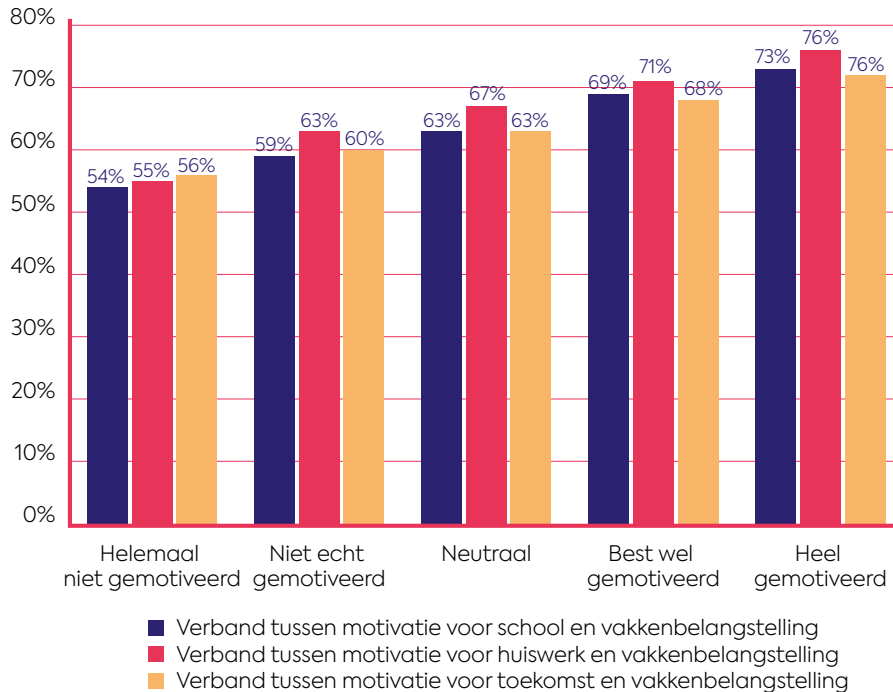

Figuur 27. Vakken met de grootste verschillen in vakkenbelangstelling tussen leerjaar 1 t/m 2 (N, beoordelingen = 52.417)

Sterk verband tussen motivatie en waardering schoolvakken

We kunnen verschillen in vakkenbelangstelling ook begrijpen aan de hand van motivatie. Hiervoor hebben we de geanonimiseerde motivatiescores gekoppeld aan de waarderingsscores van leerlingen. Het percentage positieve beoordelingen van een vak stijgt aanzienlijk naarmate een leerling zich gemotiveerder voelt. Bijvoorbeeld: jongeren die zich helemaal niet gemotiveerd voelen voor school, beoordelen een vak in iets meer dan de helft (54%) van de gevallen als 'leuk'. Dit percentage ligt veel hoger bij leerlingen die juist wel heel gemotiveerd zijn voor school (73%). Dit geldt ook voor de indicatoren met betrekking tot de motivatie voor huiswerk en voor de toekomst.

Percentage vmbo'ers dat vak als 'leuk' beoordeelt

Figuur 28. Relatie tussen vakkenbelangstelling en motivatiescores (N, beoordelingen = 59.897).

Let wel: de sterke samenhang tussen motivatie en vakkenbelangstelling betekent niet dat er sprake is van een causaal verband. Hoewel het voor de hand ligt om aan te nemen dat een gedreven leerling een schoolvak ook eerder leuk vindt dan een ongemotiveerde leerling, kunnen we uit deze cijfers niet concluderen dat het een het gevolg is van het ander. Het zou bijvoorbeeld ook kunnen dat de vakkenbelangstelling de motivatiescore beïnvloedt. Denk bijvoorbeeld aan een leerling die wiskunde erg leuk vindt en hierdoor gemotiveerder is om zijn huiswerk te maken.

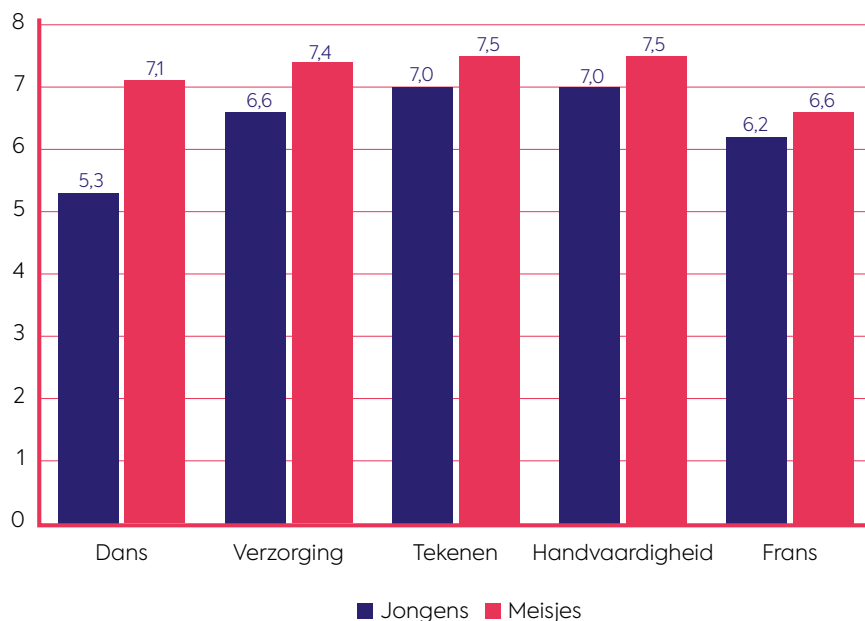
3.3 Schoolprestaties

Welke cijfers halen vmbo'ers? En van welke factoren hangen de verschillen in schoolprestaties af?

Vmbo-meisjes presteren beter dan jongens

De schoolprestaties van vmbo-B/K-leerlingen en van vmbo-GL/TL-leerlingen komen sterk overeen. Wat dat betreft zijn de verschillen tussen jongens en meisjes een stuk groter. Vmbo-meisjes hebben een totaalgemiddelde van 7,0; de jongens behalen een 6,8. Alleen voor lichamelijke opvoeding en geschiedenis scoren de jongens iets beter dan hun vrouwelijke klasgenoten. Voor alle andere vakken presteren meisjes even goed of beter (zie bijlage voor het complete overzicht).

Vakken met grootste verschillen in gemiddelden

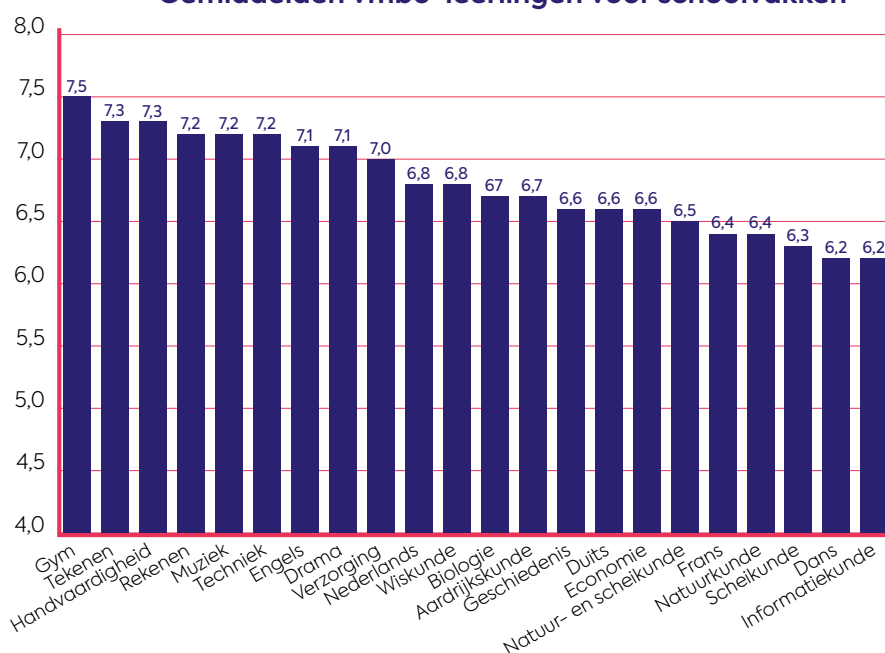

Figuur 29. Vakken met grootste verschillen in cijfergemiddelden tussen jongens en meisjes (N, gemiddelden = 15.635).

Vmbo'ers blinken uit in sportieve en creatieve vakken

Figuur 30 toont de gemiddelde cijfers van vmbo-leerlingen. De hoogste cijfers worden behaald voor de sportieve en creatieve vakken. Vmbo'ers presteren ook goed voor rekenkundige vakken (7,2 voor rekenen; 6,8 voor wiskunde). Voor scheikunde, dans en informatiekunde wordt gemiddeld het laagst gescoord.

Gemiddelden vmbo-leerlingen voor schoolvakken

Figuur 30. Gemiddelde cijfers in schooljaar 2019-20 en 2020-21 (N, gemiddelden = 99.315).

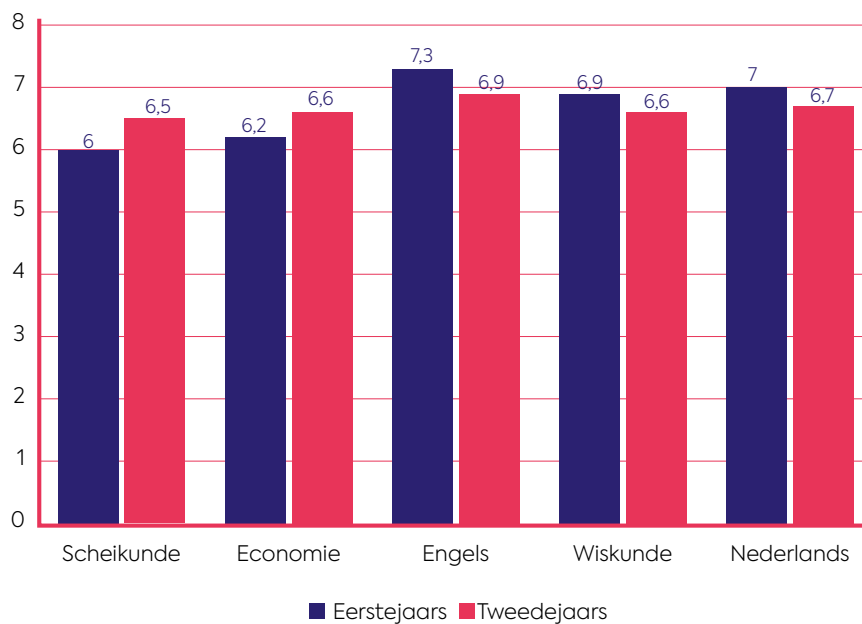
Er zijn veel gelijkenissen tussen bovenstaande figuur en de grafiek van de vakkenbelangstelling (figuur 23). De vakken die hoog scoren in de populariteitstest, zijn ook de vakken met de hoogste cijfergemiddelden en andersom. Aan het einde van deze paragraaf zullen we nader ingaan op het verband tussen de belangstelling en prestaties voor schoolvakken.

Hogere cijfers voor eerstejaars dan voor tweedeklassers

De gemiddelden van eerstejaars liggen hoger dan die van tweedeklaars. Het gemiddelde cijfer van een eerstejaars is een 7,0; een tweedeklaars scoort gemiddeld een 6,7. Deze cijfers zijn berekend over alle 22 schoolvakken die zijn geanalyseerd in dit onderzoek. Van derde- en vierdejaars hebben we te weinig cijfers ontvangen om een vergelijking te maken.

Figuur 31 toont de vijf vakken met de grootste verschillen in gemiddelden. Tweedeklaars leerlingen scoren niet voor alle vakken minder: voor onder meer scheikunde en economie scoren ze juist een stuk beter (zie bijlage voor het complete overzicht).

Vakken met grootste verschillen in gemiddelden

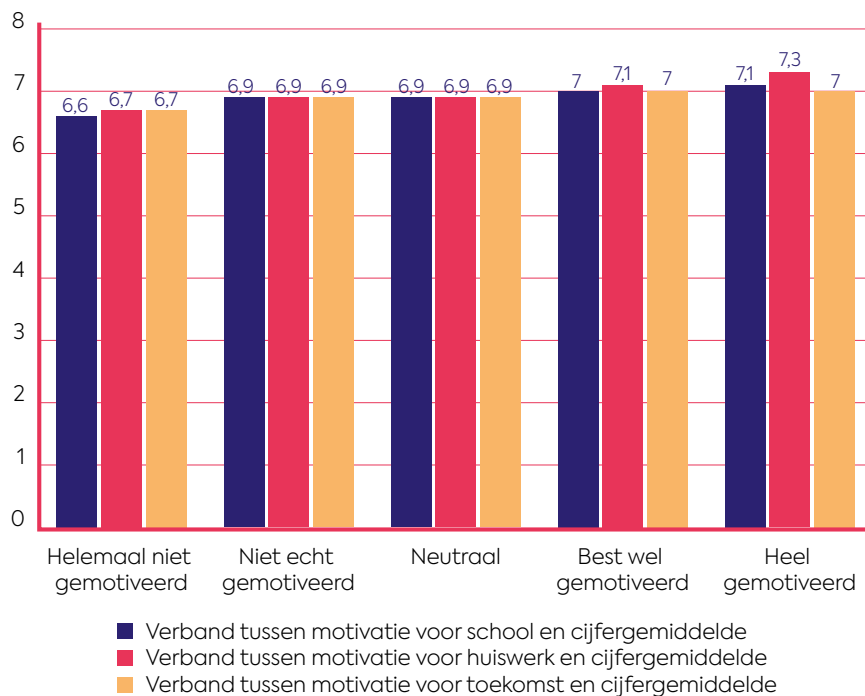

Figuur 31. Vakken met grootste verschillen in cijfergemiddelden tussen eerste- en tweedeklaars (N, gemiddelden = 28.735).

Verband tussen motivatie en prestatie

Het idee dat er een verband is tussen de motivatie van leerlingen en hun schoolprestaties is niet nieuw. Toch wordt er maar weinig onderzoek gedaan naar de daadwerkelijke samenhang tussen deze twee variabelen. Figuur 32 toont dat we wel degelijk kunnen veronderstellen dat een lagere motivatie gepaard gaat met lagere cijfers. Het sterkste verband zien we bij de relatie tussen de motivatie voor huiswerk en het cijfergemiddelde. Een leerling die zegt helemaal niet gemotiveerd te zijn voor huiswerk, scoort gemiddeld meer dan een half punt lager dan een leerling die heel gemotiveerd is voor huiswerk (7,3 versus 6,7).

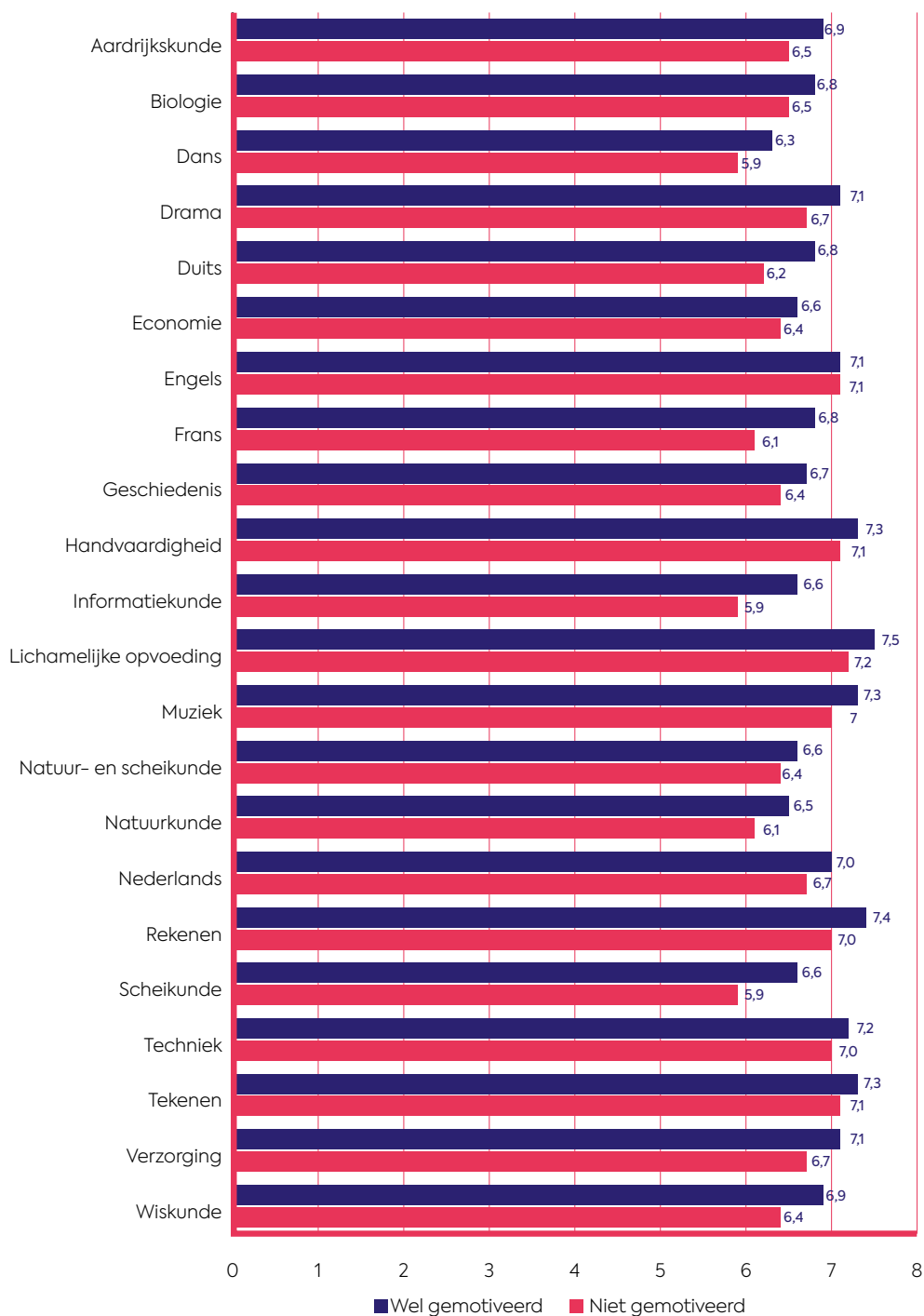
Gemiddelden van leerlingen met afwijkende motivatie

Figuur 32. Relatie tussen cijfergemiddelden en motivatiescores van vmbo-leerlingen (N = 3.792).

We kunnen niet concluderen dat het gaat om een causaal verband, maar we mogen wel stellen dat de motivatiescore een indicator is voor de cijfers die een leerling haalt. Zo zien we in figuur 33 dat gemotiveerde leerlingen voor alle vakken (behalve Engels) een hoger gemiddelde hebben dan ongemotiveerde leerlingen. Daarnaast kan het verband tussen motivatie en cijfergemiddelde ook de andere kant op werken. Denk bijvoorbeeld aan een leerling die hoge cijfers haalt en zich hierdoor gemotiveerder gaat voelen voor school.

Samenhang cijfergemiddelde en motivatie voor school

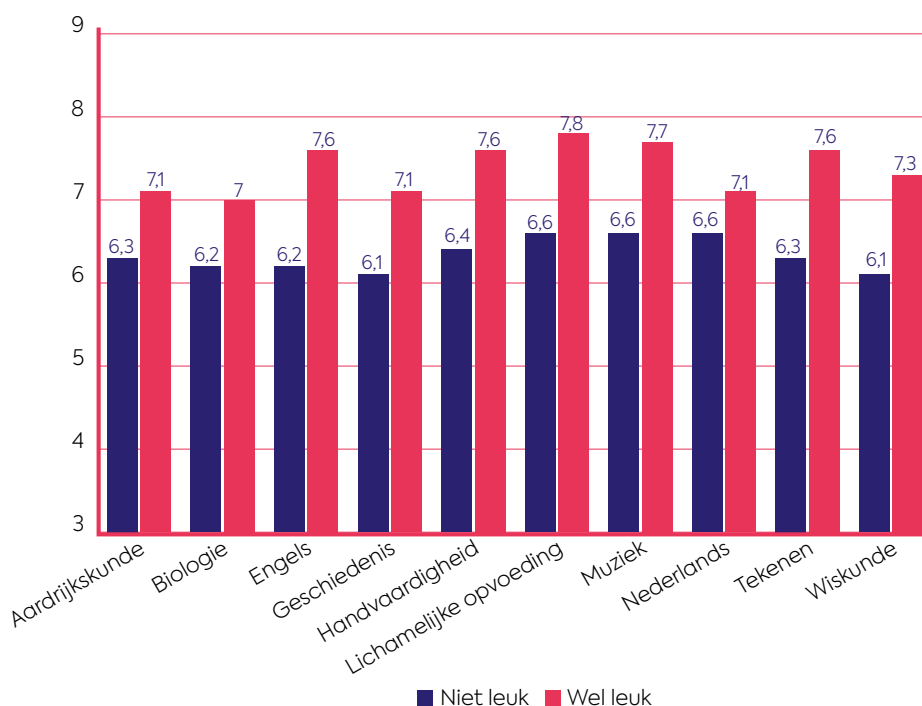

Figuur 33. Verschil in gemiddelden tussen vmbo-leerlingen die wel of niet gemotiveerd zijn voor school (N, gemiddelden = 3.792).

Leerlingen die een vak leuk vinden, scoren ruim een punt hoger

Verder hebben we gekeken naar het verband tussen de cijfers die leerlingen voor een vak behalen en de interesse in dit vak. Dat verband is nog een stuk sterker dan het zojuist waargenomen verband tussen motivatie en schoolprestaties. Voor deze analyse hebben we ons gericht op de 10 vakken waarvan we de meeste data tot onze beschikking hebben om het verband tussen vakkenwaardering en cijfers te meten. Hieruit blijkt dat leerlingen die een vak als 'leuk' beoordelen meer dan een heel punt hoger scoren dan leerlingen die een vak als 'niet leuk' beoordelen: 7,4 om 6,3.

Verband tussen vakkenbelangstelling en prestaties

Figuur 34. Samenhang tussen cijfergemiddelde en vakkenbelangstelling (N, gemiddelden = 52.326).

Figuur 34 toont de verschillen in gemiddelden tussen leerlingen die een vak positief beoordelen en degenen die een negatieve beoordeling geven. Het grootste verschil zien we bij het vak Engels. Leerlingen die Engels niet leuk vinden scoren 1,4 punt lager dan klasgenoten die dit vak wel leuk vinden. Bij het interpreteren van deze cijfers is het belangrijk om te realiseren dat dit verband zeer waarschijnlijk twee kanten op werkt. Leerlingen zullen over het algemeen beter presteren voor een vak dat ze leuk vinden, maar andersom zullen ze een vak meestal ook positiever beoordelen naarmate ze hier beter in zijn.

3.4 Effect van corona

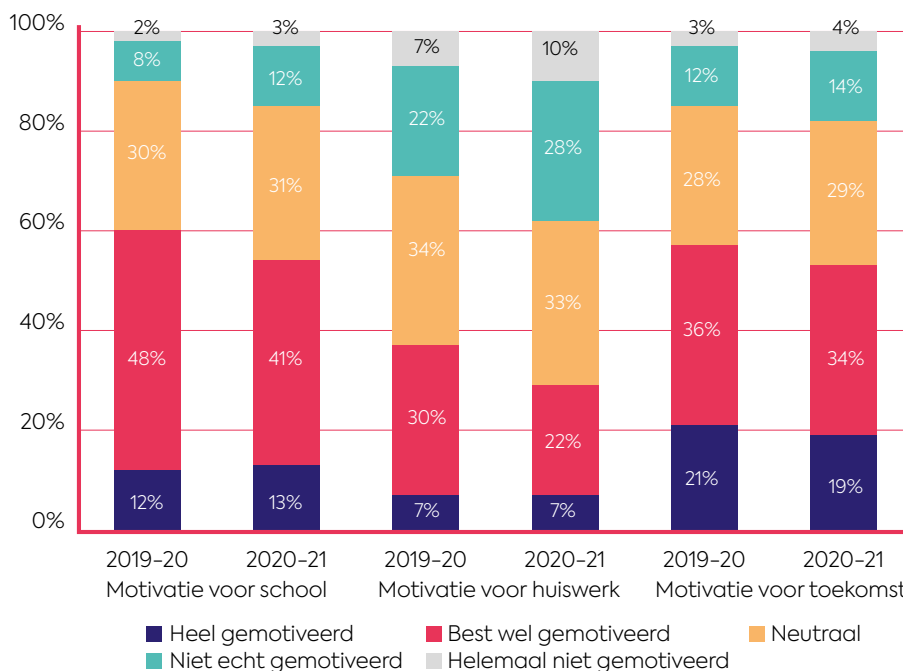
Wat is het effect van corona op de motivatie, vakkenbelangstelling en schoolprestaties van vmbo'ers?

Motivatie daalt in coronatijd

Het percentage eersteklassers dat zich ongemotiveerd voelt voor school, huiswerk of voor de toekomst is hoger in het schooljaar 2020–2021, waarin de coronamaatregelen het hele jaar actief waren. Zo neemt het percentage dat ongemotiveerd is voor school toe van 10% tot 15% en het percentage dat ongemotiveerd is voor huiswerk van 29% tot 39%.

We hebben hierbij alleen gekeken naar de scores van eersteklassers. De reden hiervoor is dat de motivatiescores uit 2019–2020 alleen zijn ingevuld door leerlingen uit dit leerjaar. Pas sinds het schooljaar 2020–2021 vormen de motivatievragen ook onderdeel van het stappenplan van leerjaar 2 t/m 4. We zagen eerder dat er significante verschillen zijn in de motivatiescores per leerjaar (figuur 15 t/m 17). Met het oog op de validiteit zijn daarom alleen de scores van eersteklassers meegenomen in deze analyse.

Vershil in motivatiescores tussen 2019–2020 en 2020–2021

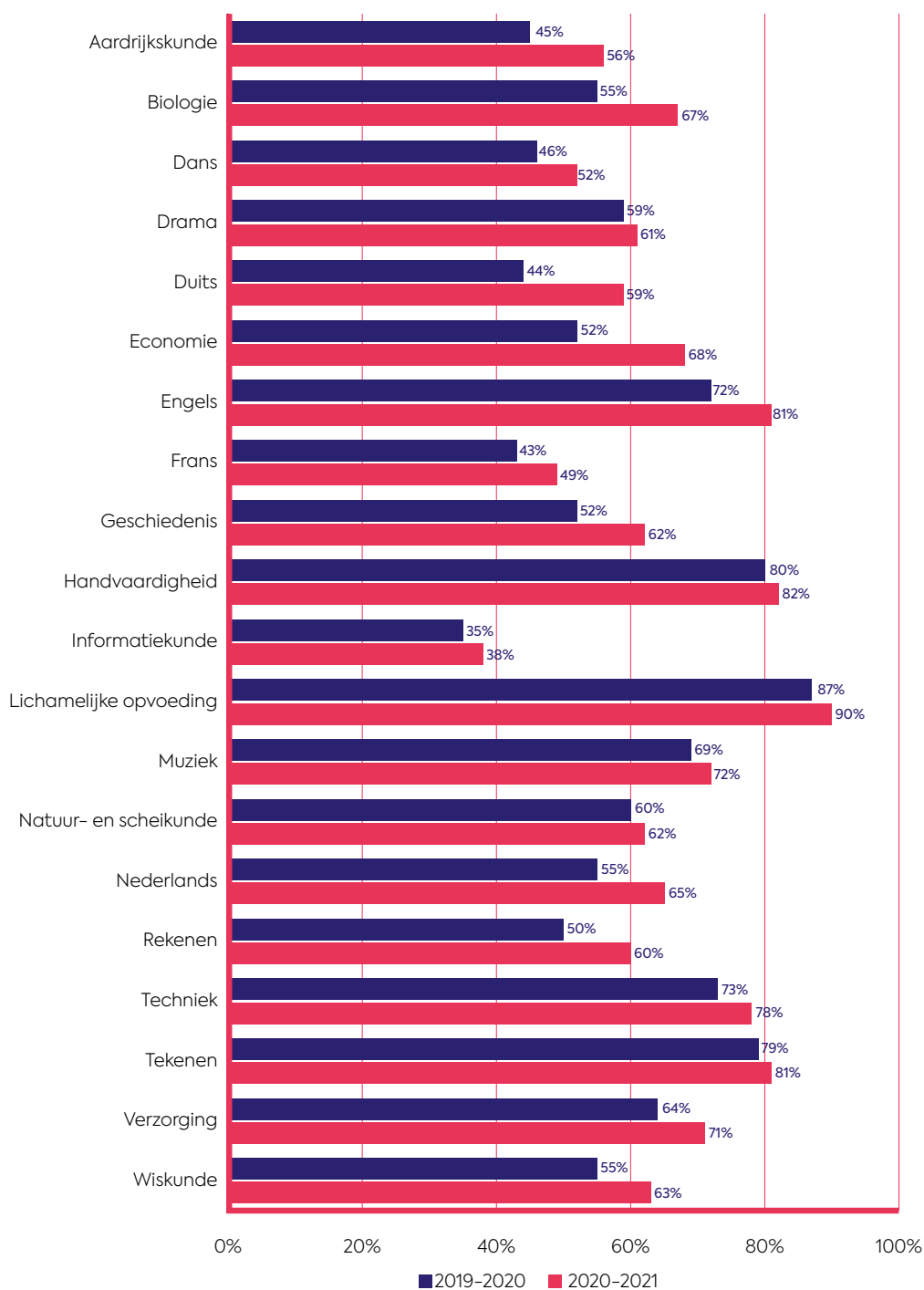
Figuur 35. Motivatiescores in schooljaar 2019–20 en schooljaar 2020–21 (N = 3.940).

Vakkenbelangstelling neemt toe tijdens coronaschooljaar

De coronamaatregelen hebben, ondanks de dalende motivatie die onder eersteklassers gemeten is, geen nadelig effect gehad op de vakkenbelangstelling. Sterker nog: het percentage positieve beoordelingen is bij alle schoolvakken toegenomen in 2020–2021 (figuur 36). Hoe kunnen we dit verklaren? Een mogelijke verklaring is dat de pandemie leraren aan het denken heeft gezet hoe zij hun lessen interessant kunnen houden, ondanks de ongemakken van het online onderwijs. In andere woorden: de lockdown

dwong leraren om extra hun best om het leerlingen naar hun zin te maken. Dit zou geleid kunnen hebben tot een positiever oordeel van leerlingen over de schoolvakken, terwijl het gebrek aan sociaal contact tegelijkertijd zorgde voor een lagere algemene motivatie voor school.

Vakkenbelangstelling vmbo'ers in 2019-20 en 2020-21

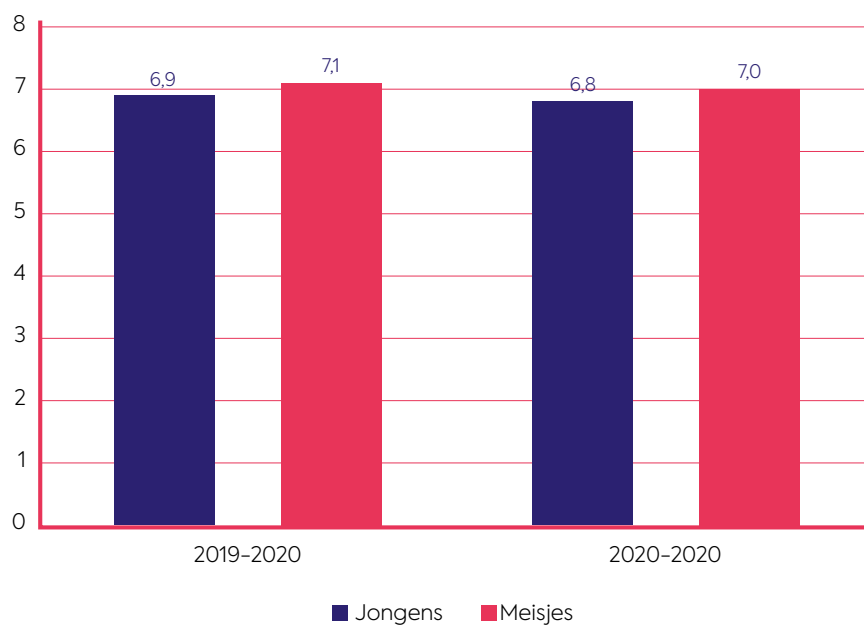

Figuur 36. Vakkenbelangstelling in schooljaar 2019-2020 en schooljaar 2020-2021 (N, beoordelingen = 135.348).

Cijfers vmbo-leerlingen dalen licht in schooljaar 2020-2021

De cijfers van de vmbo-leerlingen zijn licht gedaald in het schooljaar 2020-2021 ten opzichte van het schooljaar daarvoor. Het gemiddelde van zowel de meisjes als die van de jongens nam met 0,1 punt af. In de bijlage staat een compleet overzicht van de cijfergemiddelden die per vak zijn behaald in beide schooljaren.

Cijfergemiddeldes vmbo'ers in 2019-20 en 2020-21

Figuur 37. Cijfergemiddeldes in schooljaar 2019-20 en schooljaar 2020-21 (N, gemiddelden = 99.295).

4 Conclusie

Hoewel het vmbo de grootste leerlingenpopulatie heeft van het voorgezet onderwijs, wordt er weinig onderzoek gedaan naar deze specifieke doelgroep. Met dit onderzoek willen we een bijdrage leveren aan kennis over vmbo'ers. Hieronder volgen de tien belangrijkste conclusies.

1 Eén op de vijf vmbo'ers niet gemotiveerd voor school

Eén op de vijf vmbo'ers is ongemotiveerd voor school. Bijna de helft (48%) is daarvoor wel gemotiveerd. Als het op hun toekomstoriëntatie aankomt, is een ruime meerderheid (56%) gemotiveerd. Slechts 16% niet. Huiswerk maken motiveert 39% niet en 28% wel.

2 Derdeklassers zijn minst gemotiveerd

Leerlingen in het derde leerjaar van het vmbo scoren telkens het laagst op de motivatievragen. Hun motivatie voor school, huiswerk én toekomst blijft achter bij de andere drie leerjaren.

3 Populariteit vakken lijkt samen te hangen met gendernormen

De waardering die vmbo-leerlingen geven aan schoolvakken verschilt behoorlijk tussen jongens en meisjes. Het valt op dat de voorkeuren van beide groepen overeenkomen met gendernormen. Jongens vinden lichamelijke opvoeding en techniek juist leuk, terwijl ze moeilijk te enthousiasmeren zijn voor dans, verzorging en drama. De meisjes vinden kunstzinnige vakken het leukst en exacte vakken het minst leuk.

4 Praktijkgerichte vakken liggen vmbo'ers het best

Vmbo-leerlingen geven over het algemeen de hoogste waardering én halen de hoogste cijfers voor praktijkgerichte vakken. Lichamelijke opvoeding krijgt de hoogste waarderingsscore en is ook het vak waar leerlingen de beste cijfers voor halen. Daarnaast staan ook creatieve vakken zoals handvaardigheid, tekenen en muziek hoog in de ranking van de cijfers en vakkenbelangstelling.

5 Informatiekunde veruit minst gewaardeerde vak

Van alle schoolvakken die in dit onderzoek bekeken zijn, vinden leerlingen informatiekunde het minst leuk. Slechts 37% van de vmbo-leerlingen geeft aan dit vak leuk te vinden. Zowel onder de jongens als de meisjes is de waardering voor dit vak laag. Informatiekunde behoort bovendien tot de vakken met de laagste cijfergemiddelden. De lage score voor informatiekunde ligt in lijn met de alarmerende signalen die ICT-experts eerder over dit schoolvak hebben gegeven.

6 Meisjes presteren beter dan jongens

Vmbo-meisjes hebben als totaal gemiddelde een 7,0. Dat gemiddelde is hoger dan die van de vmbo-jongens: een 6,8. Meisjes vinden ook vaker een vak leuk. 66% van de beoordelingen van meisjes is positief, tegenover 64% van de jongens.

7 Nauwelijks verschil tussen B/K en GL/TL

Alhoewel vaak onderscheid wordt gemaakt tussen leerlingen die vmbo-B/K en leerlingen die vmbo-GL/TL volgen, blijkt uit dit onderzoek dat deze twee groepen zeer vergelijkbare scores behalen voor de motivatievragen, vakkenbelangstelling en cijfers.

8 Hogere waarderings- en prestatiescores voor gemotiveerde leerlingen

Vmbo-leerlingen die zich gemotiveerder voelen voor school, voor het maken van huiswerk en voor hun toekomst waarderen hun vakken aanzienlijk meer dan ongemotiveerde leerlingen. Daarnaast blijkt dat ook de prestaties verbeteren naarmate leerlingen zich gemotiveerder voelen.

9 Leerlingen die een vak niet leuk vinden scoren ruim een heel punt lager

Vmbo-leerlingen die een vak leuk vinden scoren voor dit vak meer dan een heel punt hoger dan scholieren die dit vak niet leuk vinden. Dat blijkt uit onze analyse van de tien vmbo-vakken waarvan wij de meeste data hebben. Belangrijk om te bedenken is dat dit twee kanten op werkt: leerlingen presteren vaak beter als ze een vak interessant vinden, maar waarderen een vak ook meer zodra ze merken dat ze hier goed in zijn.

10 Dubbelzinnig effect van corona op vmbo'ers

Tot slot hebben we gekeken hoe de motivatie, vakkenbelangstelling en schoolprestaties verschillen tussen schooljaar 2019-2020 (waarin corona alleen in de laatste maanden actief was) en schooljaar 2020-2021 (waar in de gehele jaargang coronamaatregelen golden). De cijfergemiddelden zijn vrijwel gelijk gebleven in beide perioden, terwijl de motivatiescores daalden in coronatijd. Verrassend genoeg nam de waardering voor alle vakken juist toe. Een mogelijke verklaring is dat leraren zich door het online onderwijs gedwongen voelden om extra hun best te doen om de lessen interessant te maken.

5 Bijlage

Bijlage I. Verdeling van alle vmbo-leerlingen uit klas 3 en 4 over de provincies in 2020-2021⁴

Provincie	Vmbo-leerlingen uit leerjaar 3-4	Percentage
Groningen	6.095	3%
Friesland	8171	4%
Drenthe	6.447	3%
Overijssel	15.718	8%
Flevoland	5.981	3%
Gelderland	24.286	13%
Utrecht	13.390	7%
Noord-Holland	27.785	15%
Zuid-Holland	39.653	21%
Zeeland	4.385	2%
Noord-Brabant	27.839	15%
Limburg	10.328	5%
Totaal	190.078	100%

Bijlage II. Frequentietabel van motivatiescores vmbo-jongens en -meisjes

	Motivatie voor school		Motivatie voor huiswerk		Motivatie voor toekomst	
	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes	Jongens	Meisjes
Helemaal niet gemotiveerd	295	267	772	581	254	205
Niet echt gemotiveerd	841	892	1.729	1.792	717	709
Neutraal	2.028	2.059	2.036	1.990	1.870	1.599
Best wel gemotiveerd	2.383	2.335	1.302	1.421	2.207	2.263
Heel gemotiveerd	683	576	391	345	1.182	1.353
Totaal	6.230	6.129	6.230	6.129	6.230	6.129

⁴ Centraal Bureau voor de Statistiek (2021). "Leerlingen, deelnemers en studenten; onderwijssoort, woonregio".

Verkregen via: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/7145oned/table?fromstatweb>.

Bijlage III. Frequentietabellen van motivatiescores per leerjaar

	Motivatie voor school			
	Leerjaar 1	Leerjaar 2	Leerjaar 3	Leerjaar 4
Helemaal niet gemotiveerd	120	140	242	60
Niet echt gemotiveerd	439	493	655	147
Neutraal	1.218	1.113	1.389	377
Best wel gemotiveerd	1.666	1.406	1.287	368
Heel gemotiveerd	494	327	312	130
Totaal	3.937	3.479	3.885	1.082

	Motivatie voor huiswerk			
	Leerjaar 1	Leerjaar 2	Leerjaar 3	Leerjaar 4
Helemaal niet gemotiveerd	363	319	529	142
Niet echt gemotiveerd	1.046	982	1.197	305
Neutraal	1.293	1.129	1.254	357
Best wel gemotiveerd	943	833	727	226
Heel gemotiveerd	292	216	178	52
Totaal	3.937	3.479	3.885	1.082

	Motivatie voor toekomst			
	Leerjaar 1	Leerjaar 2	Leerjaar 3	Leerjaar 4
Helemaal niet gemotiveerd	141	101	169	48
Niet echt gemotiveerd	518	351	471	89
Neutraal	1.123	886	1.173	296
Best wel gemotiveerd	1.385	1.353	1.354	386
Heel gemotiveerd	770	788	718	263
Totaal	3.937	3.479	3.885	1.082

Bijlage IV. Frequentietabel van vakbeoordelingen

	Leuk	Niet leuk	Geen mening	N totaal
Aardrijkskunde	3.217	2.763	220	6.200
Biologie	4.560	2.582	166	7.308
Dans	2.502	2.273	269	5.044
Drama	3.266	1.985	171	5.422
Duits	3.094	2.464	185	5.743
Economie	2.804	1.446	213	4.463
Engels	7.153	1.859	168	9.180
Frans	2.082	2.182	163	4.427
Geschiedenis	4.463	2.983	152	7.598
Handvaardigheid	5.382	1.087	190	6.659
Informatiekunde	877	1.273	215	2.365
Lichamelijke opvoeding	8.691	1.021	100	9.812
Muziek	4.849	1.777	209	6.835
Natuur- en scheikunde	2.652	1.453	203	4.308
Natuurkunde	1.979	1.522	184	3.685
Nederlands	5.131	2.971	255	8.357
Rekenen	3.990	2.808	242	7.040
Scheikunde	2.042	1.023	215	3.280
Techniek	5.105	1.439	141	6.685
Tekenen	6.395	1.452	123	7.970
Verzorging	3.014	1.145	232	4.391
Wiskunde	5.175	3.237	184	8.596
Totaal	88.423	42.745	4.200	135.368

Bijlage V. Frequentietabel van vakbeoordelingen door vmbo-jongens en -meisjes

	Jongens			Meisjes		
	Leuk	Niet leuk	Geen mening	Leuk	Niet leuk	Geen mening
Aardrijkskunde	1.842	1.129	121	1.374	1.633	99
Biologie	2.078	1.322	93	2.482	1.258	73
Dans	401	1.738	146	2.101	533	123
Drama	1.228	1.205	84	2.038	779	87
Duits	1.556	1.165	87	1.537	1.298	98
Economie	1.541	667	117	1.261	779	96
Engels	3.506	848	81	3.646	1.010	87
Frans	902	1.199	82	1.179	982	81
Geschiedenis	2.531	1.154	72	1.931	1.828	80
Handvaardigheid	2.100	733	104	3.281	354	86
Informatiekunde	538	610	110	339	663	105
Lichamelijke opvoeding	4.655	229	30	4.034	792	70
Muziek	2.060	1.023	92	2.788	754	117
Natuur- en scheikunde	1.449	662	88	1.203	791	115
Natuurkunde	1.201	681	105	778	841	79
Nederlands	2.317	1.538	129	2.814	1.433	126
Rekenen	2.210	1.155	141	1.780	1.653	101
Scheikunde	1.108	507	121	934	515	93
Techniek	2.918	512	65	2.187	926	76
Tekenen	2.408	1.057	71	3.986	394	52
Verzorging	727	888	110	2.286	256	122
Wiskunde	2.733	1.367	102	2.441	1.869	82
Totaal	42.009	21.389	2.151	46.400	21.341	2.048

Bijlage VI. Overzicht van percentages van leerlingen die schoolvakken als 'leuk' beoordelen

	Klas 1		Klas 2		Klas 3		Klas 4	
	% leuk	N totaal	% leuk	N totaal	% leuk	N totaal	% leuk	N totaal
Aardrijkskunde	47%	3.651	56%	2.229	84%	165	70%	47
Biologie	56%	4.350	70%	2.506	89%	266	66%	76
Dans	46%	3.153	55%	1.632	78%	126	69%	45
Drama	58%	3.480	65%	1.702	80%	101	55%	38
Duits	45%	2.781	61%	2.593	90%	206	58%	64
Economie	42%	1.655	74%	2.372	93%	284	82%	73
Engels	74%	5.264	82%	3.230	98%	437	94%	111
Frans	44%	2.438	49%	1.783	79%	102	48%	31
Geschiedenis	53%	4.513	66%	2.678	85%	213	78%	68
Handvaardigheid	81%	3.913	79%	2.371	93%	213	74%	65
Informatiekunde	33%	1.548	45%	701	67%	42	29%	24
Lichamelijke opvoeding	87%	5.530	91%	3.567	97%	439	87%	114
Muziek	68%	4.076	74%	2.401	93%	187	92%	61
Natuur- en scheikunde	61%	2.132	62%	1.942	85%	111	52%	33
Natuurkunde	51%	1.838	55%	1.629	87%	104	60%	40
Nederlands	57%	4.969	66%	2.867	91%	283	81%	105
Rekenen	50%	4.300	64%	2.303	92%	247	82%	79
Scheikunde	60%	1.776	63%	1.282	92%	129	43%	35
Techniek	76%	4.216	77%	2.152	89%	169	65%	43
Tekenen	78%	4.682	82%	2.816	93%	276	84%	70
Verzorging	65%	2.489	73%	1.648	89%	142	65%	43
Wiskunde	56%	5.057	64%	2.998	92%	318	72%	94
Totaal	61%	77.816	69%	49.402	91%	4.560	74%	1.359

Bijlage VII. Overzicht van gemiddelden van vmbo-leerlingen

	Totaal		Jongens		Meisjes	
	Gemiddelde	N totaal	Gemiddelde	N totaal	Gemiddelde	N totaal
Aardrijkskunde	6,7	6.730	6,7	3.281	6,7	3.447
Biologie	6,7	8.084	6,6	3.901	6,8	4.181
Dans	6,2	1.017	5,3	531	7,1	486
Drama	7,1	2.563	6,9	1.258	7,3	1.305
Duits	6,6	4.274	6,4	2.089	6,8	2.183
Economie	6,6	2.916	6,6	1.476	6,6	1.439
Engels	7,1	8.471	7,1	4.072	7,1	4.397
Frans	6,4	3.094	6,2	1.469	6,6	1.580
Geschiedenis	6,6	6.688	6,7	3.248	6,6	3.438
Handvaardigheid	7,3	4.991	7,0	2.313	7,5	2.678
Informatiekunde	6,2	969	6,3	540	6,1	429
Lichamelijke opvoeding	7,5	6.860	7,6	3.214	7,4	3.644
Muziek	7,2	4.497	7,0	2.192	7,4	2.304
Natuur- en scheikunde	6,5	3.276	6,5	1.655	6,5	1.621
Natuurkunde	6,4	2.208	6,4	1.168	6,4	1.039
Nederlands	6,8	8.504	6,7	4.103	6,9	4.399
Rekenen	7,3	4.362	7,2	2.169	7,2	2.193
Scheikunde	6,3	1.336	6,3	722	6,3	613
Techniek	7,2	4.545	7,1	2.261	7,2	2.284
Tekenen	7,3	5.130	7,0	2.489	7,5	2.641
Verzorging	7,0	1.448	6,6	733	7,4	715
Wiskunde	6,8	7.387	6,8	3.572	6,8	3.823
Totaal	6,9	99.315	6,8	48.456	7,0	50.839

Bijlage VIII. Overzicht van gemiddelden van eerste- en tweedejaars vmbo-leerlingen

	Eerstejaars		Tweedejaars	
	Gemiddelde	N totaal	Gemiddelde	N totaal
Aardrijkskunde	6,8	4.395	6,5	2.148
Biologie	6,8	5.578	6,6	2.308
Dans	6,2	793	6,0	195
Drama	7,1	2.035	7,0	459
Duits	6,7	1.992	6,6	2.123
Economie	6,3	1.040	6,6	1.728
Engels	7,2	5.821	6,8	2.391
Frans	6,5	1.700	6,5	1.266
Geschiedenis	6,7	4.365	6,5	2.129
Handvaardigheid	7,3	3.642	7,1	1.223
Informatiekunde	6,1	720	6,3	209
Lichamelijke opvoeding	7,5	4.903	7,3	1.761
Muziek	7,3	3.136	7,1	1.232
Natuur- en scheikunde	6,5	1.670	6,5	1.487
Natuurkunde	6,4	1.107	6,4	1.007
Nederlands	6,9	5.858	6,6	2.391
Rekenen	7,3	3.360	7,0	884
Scheikunde	6,1	779	6,5	494
Techniek	7,2	3.468	7,0	975
Tekenen	7,3	3.672	7,1	1.312
Verzorging	7,0	1.151	7,0	257
Wiskunde	6,9	4.843	6,5	2.318
Totaal	7,0	66.028	6,7	30.297

Bijlage IX. Frequentietabel van motivatiescores in 2019-2020 en 2020-2021

	Motivatie voor school		Motivatie voor huiswerk		Motivatie voor toekomst	
	19-20	20-21	19-20	20-21	19-20	20-21
Helemaal niet gemotiveerd	21	99	61	302	23	121
Niet echt gemotiveerd	69	370	195	845	108	412
Neutraal	261	957	299	998	246	880
Best wel gemotiveerd	420	1246	258	692	316	1062
Heel gemotiveerd	104	390	62	225	182	587
Totaal	875	3.062	875	3.062	875	3.062

Bijlage X. Overzicht van vakkenbelangstelling in 2019-2020 en 2020-2021

	2019-2020		2020-2021	
	Percentage dat vak als 'leuk' beoordeelt	N totaal	Percentage dat vak als 'leuk' beoordeelt	N totaal
Aardrijkskunde	45%	2.243	46%	3.956
Biologie	55%	2.593	67%	4.714
Dans	46%	1.820	52%	3.223
Drama	59%	2.045	61%	3.376
Duits	44%	1.911	59%	3.832
Economie	52%	1.362	68%	3.100
Engels	72%	3.070	81%	6.109
Frans	43%	1.619	49%	2.807
Geschiedenis	52%	2.673	62%	4.924
Handvaardigheid	80%	2.334	82%	4.324
Informatiekunde	35%	879	38%	1.485
Lichamelijke opvoeding	87%	3.212	90%	6.600
Muziek	69%	2.376	72%	4.458
Natuur- en scheikunde	60%	1.540	62%	2.767
Natuurkunde	49%	1.230	56%	2.454
Nederlands	55%	2.919	65%	5.437
Rekenen	50%	2.497	60%	4.542
Scheikunde	59%	1.121	64%	2.158
Techniek	73%	2.359	78%	4.325
Tekenen	79%	2.678	81%	5.291
Verzorging	64%	1.457	71%	2.933
Wiskunde	55%	3.031	63%	5.564
Totaal	61%	46.969	68%	88.379

Bijlage XI. Overzicht van cijfergemiddelden in 2019-2020 en 2020-2021

	2019-2020		2020-2021	
	Gemiddelde	N totaal	Gemiddelde	N totaal
Aardrijkskunde	6,7	2.679	6,7	4.051
Biologie	6,8	3.257	6,7	4.827
Dans	6,2	439	6,2	578
Drama	7,2	1.164	7,0	1.399
Duits	6,6	1.515	6,6	2.759
Economie	6,6	1.002	6,6	1.914
Engels	7,1	3.421	7,1	5.050
Frans	6,4	1.211	6,4	1.838
Geschiedenis	6,7	2.682	6,6	4.006
Handvaardigheid	7,3	2.164	7,2	2.827
Informatiekunde	6,3	387	6,1	582
Lichamelijke opvoeding	7,5	2.917	7,4	3.943
Muziek	7,3	1.771	7,2	2.726
Natuur- en scheikunde	6,6	1.207	6,5	2.069
Natuurkunde	6,5	770	6,3	1.438
Nederlands	7,0	3.438	6,8	5.066
Rekenen	7,2	2.020	7,3	2.342
Scheikunde	6,4	519	6,3	817
Techniek	7,1	1.879	7,2	2.666
Tekenen	7,3	2106	7,2	3.024
Verzorging	7,2	688	6,9	760
Wiskunde	6,9	3.054	6,7	4.343
Gewogen gemiddelde	7,0	40.290	6,9	59.025

Figuren en tabellen

Figuur 1	Verdeling van motivatiescores naar geslacht (N = 12.383).	5
Figuur 2	Verdeling van motivatiescores naar niveau (N = 12.383).	5
Figuur 3	Verdeling van motivatiescores naar provincie (N = 11.626)	5
Figuur 4	Verdeling van motivatiescores naar school- en leerjaar (N = 12.838).	6
Figuur 5	Verdeling van vakbeoordelingen naar geslacht (N = 135.368).	7
Figuur 6	Verdeling van vakbeoordelingen naar niveau (N = 135.368).	7
Figuur 7	Verdeling van motivatiescores naar provincie (N = 8.061).	7
Figuur 8	Verdeling van vakbeoordelingen naar school- en leerjaar (N = 133.137)..	8
Figuur 9	Verdeling van gegevens over schoolprestaties naar geslacht (N = 9.449).	9
Figuur 10	Verdeling van gegevens over schoolprestaties naar geslacht (N = 9.449).	9
Figuur 11	Verdeling van motivatiescores naar provincie (N = 9.339)	9
Figuur 12	Verdeling van gegevens over schoolprestaties naar school- en leerjaar (N = 9.291).	10
Figuur 13	Motivatiescores voor school, huiswerk en toekomst (N = 12.383).	11
Figuur 14	Motivatie jongens en meisjes voor school (N = 12.359).	12
Figuur 15	Motivatie jongens en meisjes voor huiswerk (N = 12.359).	12
Figuur 16	Motivatie jongens en meisjes voor toekomst (N = 12.359).	13
Figuur 17	Motivatie van vmbo-B/K- en vmbo-GL/TL-leerlingen voor school (N = 12.383).	13
Figuur 18	Motivatie voor school per leerjaar (N = 12.383).	14
Figuur 19	Motivatie voor huiswerk per leerjaar (N = 12.383).	14
Figuur 20	Motivatie voor de toekomst per leerjaar (N = 12.383).	15
Figuur 21	Vakkenbelangstelling jongens (N = 65.549).	15
Figuur 22	Vakkenbelangstelling meisjes (N = 69.789).	15
Figuur 23	Overzicht van beoordeling van schoolvakken (N = 135.685).	16
Figuur 24	Percentage vmbo'ers dat taalvakken als 'leuk' beoordeelt (N = 27.701)	18
Figuur 25	Percentage vmbo'ers dat creatieve vakken als 'leuk' beoordeelt (N = 31.923).	19
Figuur 26	Percentage vmbo'ers dat exacte vakken als 'leuk' beoordeelt (N = 37.137).	19
Figuur 27	Vakken met de grootste verschillen in vakkenbelangstelling tussen leerjaar 1 t/m 3 (N = 54.224)	21
Figuur 28	Relatie tussen vakkenbelangstelling en motivatiescores van vmbo-leerlingen (N = 59.897).	22
Figuur 29	Vakken met grootste verschillen in cijfergemiddelden tussen jongens en meisjes (N = 15.635).	23
Figuur 30	Gemiddelde cijfers in schooljaar 2019-20 en 2020-21 (N = 99.315).	23
Figuur 31	Vakken met grootste verschillen in cijfergemiddelden tussen eerste- en tweedeklassers (N = 28.735).	24
Figuur 32	Relatie tussen cijfergemiddelden en motivatiescores van vmbo-leerlingen (N = 3.792).	25
Figuur 33	Verschil in gemiddelden tussen vmbo-leerlingen die wel of niet gemotiveerd zijn voor school (N = 3.792).	26
Figuur 34	Samenhang tussen cijfergemiddelde en vakkenbelangstelling (N = 52.326).	27

Figuur 35	Motivatiescores in schooljaar 2019-20 en schooljaar 2020-21 (N = 3.940).	28
Figuur 36	Vakkenbelangstelling in schooljaar 2019-20 en schooljaar 2020-21 (N = 135.348).	29
Figuur 37	Cijfergemiddeldes in schooljaar 2019-20 en schooljaar 2020-21 (N = 99.295).	30
Tabel 1	Favoriete vakken van jongens en meisjes (N = 135.368).	17
Tabel 2	Minst favoriete vakken van jongens en meisjes (N = 135.368).	17
Tabel 3	Vakkenbeoordeling van vmbo-leerlingen uit verschillende leerjaren (N = 133.137).	20

Colofon

Voor meer informatie over dit onderzoek of over andere onderzoeken,
neem contact op met ons door een e-mail te sturen naar insights@qompas.nl

A Qompas BV
P Postbus 1100
2302 BC Leiden

T 071 581 55 81
E info@qompas.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag zonder
bronvermelding gebruikt worden.
© 2021 Qompas, Leiden